

Aktualności

Uniwersytetu Przyrodniczego w Lublinie

PL ISSN 1899-346X

Rok XXVII Nr 3(113)

lipiec-wrzesień 2023

Tytuł profesora honorowego
dla prof. Saby Chebotar

Czytaj tekst na str. 1

Tytuł profesora honorowego, promocje doktorskie i doktorów habilitowanych

W NUMERZE

WYDARZENIA

- 1 Tytuł profesora honorowego, promocje doktorskie i doktorów habilitowanych
- 3 Tytuł profesora honorowego Uniwersytetu Przyrodniczego w Lublinie dla Saby Chebotar
- 6 Senat Uniwersytetu Przyrodniczego w Lublinie
- 6 Kalendarium
- 8 Nowo mianowany profesor
- 9 Doktorat honoris causa dla profesora Zygmunta Litwińczuka
- 14 Innowacje na Wydziale Ogrodnictwa i Architektury Krajobrazu
- 21 Trzydzięci lat Oddziału Polskiego Towarzystwa Inżynierii Rolniczej w Lublinie

SYLWETKI

- 11 Prof. zw. dr hab. Czesław Tarkowski

WOKÓŁ NAUKI

- 16 Nowe funkcjonalności Repozytorium UP w Lublinie
- 17 Współpraca uczelni z firmami mleczarskimi
- 18 Projekt „Food Quality in Digital Age”
- 19 Zeroenergetyczna oczyszczalnia ścieków

KONFERENCJE SZKOLENIA

- 23 Wykłady monograficzne z przedstawicielami przemysłu spożywczego z Lubelszczyzny
- 24 Nauka i biznes
- 25 Reminiscencje z pobytu na Uniwersytecie Victoria
- 26 Na szkoleniu w Monachium
- 27 Szkolenie w ramach program Erasmus + Staff Mobility for Training (STT)

Z HISTORII

- 28 100-lecie Polskiego Towarzystwa Zootechnicznego im. Michała Oczapowskiego

HOBBY/PASJE

- 30 Studencka Akademia Fotograficzna „Szafir”

SPORT

- 32 Akademickie Mistrzostwa Województwa Lubelskiego w Piłce Nożnej 2022/23

Promocja doktorów i doktorów habilitowanych oraz nadanie tytułu profesora honorowego prof. Sabinie Chebotar odbyły się 28 czerwca 2023 r.

Uroczystości przewodniczył rektor Krzysztof Kowalczyk. Laudację wygłosiła dr hab. Sylwia Okoń, prof. uczelni, a prof. dr hab. Barbara Kołodziej odczytała treść dyplomu profesora honorowego po łacinie. Po uroczystym pasowaniu prof. Sabina Chebotar wygłosiła wykład pt. „DNA technologies for the investigation and conservation of genetic resources of plants”.

Wśród osób zabierających głos i składających gratulacje znaleźli się m.in.: Mariusz Banach, zastępca prezydenta miasta Lublin; Oleh Kuts, konsul generalny Ukrainy w Lublinie; prof. Wiaczesław Truba, rektor Odeskiego Uniwersytetu Narodowego im. Ilji Miecznikowa; dziekani wydziałów UP w Lublinie.

Tytuł doktora otrzymało 60 osób, spośród których dyplomy odebrali w następujących dyscyplinach:

- rolnictwo i ogrodnictwo – Wydział Agrobioinżynierii: Sylwia Chojnacka, Natalia Iwanicka, Olimpia Agata Klikocka-Wiśniewska, Szymon Roszkowski, Hubert Stefan Rusecki, Marcin Maciej Siek; Wydział Ogrodnictwa i Architektury Krajobrazu: Sylwia Monika Barwicka, Mikołaj Edgar Kostryco, Patrycja Maria Krasowska, Małgorzata Barbara Szymańska;
- weterynaria – Wydział Medycyny Weterynaryjnej: Adam Andrzej Brzana, Łukasz Grzegorz Drozd, Kamil Jacek Gruszczyński, Beata Kaczmarek, Paweł Klimiuk, Michał Grze-

UNIWERSYTET
PRZYRODNICZY
w Lublinie

Aktualności Uniwersytetu Przyrodniczego w Lublinie. Wydawca: Uniwersytet Przyrodniczy w Lublinie.

Rada Programowa: Marcin Arciszewski, Barbara Futa, Agnieszka Kubik-Komar, Barbara Marcinek, Monika Michalak-Majewska, Krzysztof Olszewski, Krystyna Piotrowska-Weryszko (przewodnicząca).

Redakcja: Monika Jaskowiak – redaktor naczelny (e-mail: monika.jaskowiak@up.lublin.pl), Anna Wypychowska. Korekta: Agnieszka Brach, Agnieszka Litwińczuk.

Współpraca: Dział Rekrutacji i Promocji.

Projekt graficzny i tamania: AZKO Anna Kowalczyk. Adres redakcji: 20-950 Lublin, ul. Akademicka 15, skr. poczt. 158, tel. 81 445-68-05, e-mail: wydawnictwo@up.lublin.pl. Druk: Drukarnia Standruk w Lublinie, ul. Rapackiego 25

Redakcja zastrzega sobie prawo skracania tekstów i modyfikacji tytułów.

Fotografia na I str. okładki: Fot. Alicja Jaroszewska

gorz Metyk, Marcelina Anna Osińska, Kinga Weronika Pansiuk-Flak, Szymon Porowski, Katarzyna Anna Putowska, Paweł Wojtaszczyk;

- zootechnika i rybactwo – Wydział Nauk o Zwierzętach i Biogospodarki: Anna Danek Majewska, Piotr Dziechciarz, Dariusz Gugała, Marcin Hałabis, Mateusz Ossowski, Grzegorz Siemiński, Malwina Zajęc;
- – inżynieria mechaniczna – Wydział Inżynierii Produkcji: Kinga Borek, Sebastian Kamil Kostkowski, Marek Robert Milanowski, Dorota Monika Sokołowska, Alicja Honorata Ziemińchód;
- technologia żywności i żywienia – Wydział Nauk o Żywności i Biotechnologii: Barbara Chilczuk, Monika Czernecka, Karolina Ferysiuk, Jan Małecki, Iwona Niedźwiedź, Karolina Nowosad, Kamil Toczek.

Tytuł doktora habilitowanego otrzymali: Grażyna Maria Kowalska, Michał Rafał Gondek, Monika Katarzyna Greguła-Kania, Anna Zofia Teter.

Rektor Krzysztof Kowalczyk przyznał statuetki nowo mianowanym profesorom, wśród których znaleźli się: Jacek Julian Pragnal, Andrzej Adam Sałata, Dominik Tomasz Sz wajgier, Mariusz Szymanek.

Wręczono także dyplomy za wyróżniającą się pracę doktorską, które dostali: Sylwia Chojnacka, Szymon Roszkowski, Joanna Milena-Trzczińska, Łukasz Grzegorz Drozd, Kamil Jacek Gruszczyński, Paweł Klimiuk, Marcelina Anna Osińska, Kinga Weronika Pansiuk-Flak, Piotr Dziechciarz, Mateusz Ossowski, Sylwia Monika Barwicka, Kinga Borek, Jan Małecki, Iwona Niedźwiedź, Karolina Nowosad.

Artystyczną oprawę przygotowały: Chór Akademicki, Zespół Sygnalistów Myśliwskich „Orion” oraz Zespół Pieśni i Tańca „Jawor”.

Oprac. MJ

Fot. Damian Bartnik, Maciej Niedziółka

Promowani doktorzy

Tytuł profesora honorowego Uniwersytetu Przyrodniczego w Lublinie dla Saby Chebotar

Wystąpienie rektora Krzysztofa Kowalczyka

The calendar of academic celebrations includes special days in which we especially appreciate and honor outstanding people: meritorious for the development of science and cooperation between research centers. One of such celebrations is awarding the title of professor honoris causa. Awarding the title of honorary professor is also an expression of gratitude to the distinguished person for their scientific work and cooperation on many levels with a given academic center. Appreciating the long-term cooperation with our University and the great merits in the field of research and teaching, as well as the great personality of Professor Sabina Chebotar, the University of Life Sciences in Lublin awarded the Professor with the title of professor honoris causa.

Professor Sabina Chebotar, is the Head of the Department of Molecular Biology, Biochemistry and Genetics of Odesa I.I. Mechnikov National University and taking secondary employment as a Lead Research Scientist in the Department of General and Molecular Genetics of the Plant Breeding and Genetics Institute – the National Centre of Seed and Cultivar Investigation in Odesa city, Associate Member of the National Academy of Agrarian Sciences of Ukraine, the member of international platform „The European Cereals Genetics Co-Operative” EWAC. Moreover she is the wife, mother, grandmother and daughter who is experiencing the terrible drama of the war, caused by the aggression of Russian troops against Ukraine, especially since Odesa was the target of invasion from the first days of the war, remaining under the constant threat of attack from sea and air.

Professor Sabina Chebotar was born in 1966 in Potsdam. After graduating from secondary school, she began studying at the Odesa I.I. Mechnikov National University and graduated with a degree with distinction in biology. In 1995, she defended her doctoral thesis entitled „Molecular genetic analysis of introgression of Aegilops genome segments into the bread wheat genome”. After obtaining a doctoral degree she worked as a Senior Researcher at the Department of Genetic Engineering of the Institute of Plant Breeding and Genetics of the Ukrainian Academy of Agricultural Sciences, and then she was the Deputy Director for Science of the

Southern Center for Plant Biotechnology of the Ukrainian Academy of Agricultural Sciences. She completed three internships in scientific centers abroad. At the Department of Genetics at the University of Regensburg and at the Leibniz Institute of Plant Genetics and Crop Research in Gatersleben and at the Cereal Genetics and Genomics Laboratory at the Blaise Pascal University in Clermont-Ferrand in France. In 2009, she obtained a postdoctoral degree in molecular genetics based on her scientific achievements and work entitled „Molecular-Genetic Analysis of Ukrainian Bread Wheat Gene Pool”. In 2019, based on the Resolution of the Graduate Council of the Ministry of Education and Science of Ukraine, she was awarded the academic title of professor.

Since 2003, she has been working at the Mechnikov National University in Odesa, initially at the Department of Genetics and

Od lewej: rektor Krzysztof Kowalczyk, dziekan Barbara Kołodziej i profesor honorowy Sabina Chebotar

Molecular Biology of the Faculty of Biology. In the years 2013–2022 she was the head of the Department of Genetics and Molecular Biology. Currently she has been working as the Head of the Department of Molecular Biology, Biochemistry and Genetics of the Mechnikov National University in Odessa. In addition, since 2003, she has also been working as a Lead Research Scientist at the Department of General and Molecular Genetics of the Plant Breeding and Genetics Institute – the National Centre of Seed and Cultivar Investigation in Odessa.

Application for granting prof. Sabina Chebotar with the title of professor honoris causa of the University of Life Sciences in Lublin, submitted by the Faculty of Agrobiotechnology, was supported by the Agriculture and Horticulture Discipline Council and the academic community from other faculties of our University. Fully

appreciating the greatness of merits in the field of research, implementation and organization, as well as cooperative with the University of Life Sciences in Lublin.

By awarding this honorable academic title, our University expresses its thanks and gratitude to prof. Sabina Chebotar. Dear Honorable Professor Honoris Causa of the University of Life Sciences in Lublin, on this important and solemn day, please accept the best wishes for all prosperity, health and success in further research work, and a lot of satisfaction and joy in your personal and family life. But the most important wishes for you Sabina, your family, staff from your University and all of Ukraine are a quick end to the war and desired peace after the Russian aggressors are driven out.

Laudacja wygłoszona przez dr hab. Sylwię Okoń, prof. uczelni

Your Magnificence Rector, High Senate, Venerable Excellencies, Highly Honorary Professor honoris causa Ladies and Gentlemen!

I have a great privilege and honour to present professor Sabina Chebotar, who is to receive today the title of Professor honoris causa of University of Life Sciences in Lublin.

Professor Sabina Chebotar is a researcher at the I.I. Mechnikov University in Odessa, who devoted her scientific life to plant genetics and biotechnology. She is known to the dignified assembly, gathered today in the Congress Hall of the University of Life Sciences in Lublin, not only from conferences and speeches, but above all from many publications of which the honorary professor is the author or co-author. Professor's commitment to scientific work and achievements should be a model for many scientists, including doctors who receive their diplomas today.

Sabina Vitaliivna Chebotar was born on January 31, 1966 in Potsdam, in the German Democratic Republic, in the family of a military surgeon. In 1988, she graduated from the State University of I. Mechnikov in Odessa with a degree with honors in biology as a Biology and Chemistry Teacher.

Immediately after the graduation, she began working as a Senior Lab Assistant at the Department of Genetic Engineering of the All-Union Institute of Plant Breeding and Genetics. She developed her interests in the field of genetics and plant breeding by undertaking postgraduate studies at the All-Union Plant Breeding and Genetics Institute. After graduation, in 1994, she began scientific work at the Department of Genetic Engineering of the Institute of Plant Breeding and Genetics of the National Center for Seed and Cultivar Investigation in Odessa. A year later, she defended her doctoral dissertation entitled „Molecular genetic analysis of introgression of Aegilops genome segments into the bread wheat genome“.

As a young scientist, she started working at the Plant Breeding and Genetics Institute of the Ukrainian Academy of Agrarian Sciences, initially as a Senior Research Associate and then as the Deputy Director for Science and Lead Research Scientist. There, she headed the work related to the study of the common wheat genome.

In 2003, she took a second job in the Department of Genetics and Molecular Biology of the Faculty of Biology of Odesa I.I. Mechnikov National University, where she gave lectures, conducted laboratory and other practical classes, supervised semester and master's theses.

In 2009, she successfully defended habilitation thesis in molecular genetics entitled „Molecular-Genetic Analysis of Ukrainian Bread Wheat Gene Pool”.

Further scientific career of prof. Sabina Chebotar was inextricably linked with the University, where she worked initially as a Professor in the Department of Genetics and Molecular Biology and then as a Head of the Department. In 2019, based on the Resolution of the Graduate Council of the Ministry of Education and Science of Ukraine, she received the title of a professor.

The scientific work of prof. Sabina Chebotar mainly concerns issues related to the genetics and biotechnology of common wheat, both in terms of the analysis of genetic diversity of various wheat genotypes as well as the analysis and identification of dwarfism genes, genes related to the photoperiod and genes determining the baking quality of wheat.

Prof. Sabina Chebotar broadened her scientific interests through the implementation of national and international grants and research projects that gave her the opportunity to cooperate with numerous foreign research centres, such as the University of Regensburg, Germany, Leibniz Institute of Plant Genetics and Crop Plant Research at Gatersleben, Germany, Blaise Pascal University in Clermont-Ferrand, France. Among these centres there is also the University of Life Sciences in Lublin, which Professor Chebotar visited several times. She actively participated in conferences organized by our University, where she presented the results of her scientific work and chaired scientific sessions. She also gave a lecture as a part of an open seminar.

Professor Sabina Chebotar has also impressive didactic and organizational activity. Her dedication to science and educating young people is confirmed by the courses and lectures she conducts in the field of molecular biology, genetics, genomics and transcriptomics or genetic engineering. She was the promoter of many master's theses, two doctoral theses and supervised post-graduate students.

Since 2016, she has been the academic secretary of the section of the Scientific Council „Biology, biotechnology and current issues in medical sciences” of the Ministry of Education and Science of Ukraine. She is also the scientific editor of the specialized scientific journals.

Prof. Sabina Chebotar actively participates in numerous scientific conferences, where she presents the results of her research both in the form of lectures and posters.

Prof. Sabina Chebotar is a co-author of over three hundred publications, including many scientific papers published in international and national peer-reviewed specialist journals, instructional and methodological guides. She is the author of chapters

Sabina Chebotar i Sylwia Okoń

in several collective monographs. She is also a co-author of two utility models concerning method for determining the level of isogenicity of wheat analogue lines and method for determining the short-stem alleles of Rht-B1e in soft wheat genotypes. Scientific achievements and scientific indicators place her among the best scientists dealing with genetics and wheat breeding.

Prof. Sabina Chebotar is a member of numerous scientific associations, including the National Academy of Agricultural Sciences of Ukraine, the Ukrainian Society of Geneticists and Plant Breeders; working group „Wheat adaptation to abiotic stresses”, the international organization „Wheat Initiative” and the international wheat genome sequencing consortium (IWGSC) or the international EWAC „The European Cereals Genetics Co-Operative” Platform. It was the EWAC group that made it possible to start her scientific cooperation with scientists from the Institute of Genetics, Breeding and Plant Biotechnology of the University of Life Sciences in Lublin. I remember very clearly my first meeting with prof. Chebotar and other members of this organization during the EWAC conference in Novi Sad, Serbia, a very nice welcome of a group of young scientists to the group of collaborators, good advice on scientific work, willingness to help and a great atmosphere that allowed us to feel at ease in the company of such excellent scientists.

Highly esteemed Honorary Professor!

On behalf of myself and the entire community of the University of Life Sciences in Lublin, I would like to thank you for all your initiatives and activities related to the development of science and the education of young generations of researchers, especially now, in such a difficult period for Ukraine. Dear Honorary Professor, on this solemn and special day of honouring you with the highest decoration and scientific title, I wish you many further successes in your scientific and organizational work in the field of agricultural and biological sciences, prosperity and further development of a wonderful scientific environment, career and a lot of health and satisfaction in your personal life, especially during this very difficult time for Ukraine, caused by Russian aggression.

Senat Uniwersytetu Przyrodniczego w Lublinie

Posiedzenie Senatu Uniwersytetu Przyrodniczego w Lublinie w dniu 30 czerwca 2023 r.

Senat wyraził pozytywną opinię o zasadności wystąpienia z wnioskiem o przyznanie prof. dr. hab. Eugeniuszowi Ryszardowi Grelu indywidualnej nagrody ministra właściwego do spraw szkolnictwa wyższego i nauki za całokształt dorobku.

Senat poparł kandydaturę na członka Rady Doskonałości Naukowej na kadencję w latach 2024–2027:

- prof. dr. hab. Barbary Kołodziej, reprezentującej dyscyplinę rolnictwo i ogrodnictwo;
- prof. dr. hab. Brygidy Ślaskiej, reprezentującej dyscyplinę zootechnika i rybactwo;
- prof. dr. hab. Krzysztofa Tomczuka, reprezentującego dyscyplinę weterynaria;
- prof. dr. hab. Joanny Stadnik, reprezentującej dyscyplinę technologia żywności i żywienia;
- prof. dr. hab. inż. Tomasza Kubiaka, reprezentującego dyscyplinę inżynieria mechaniczna;

- prof. dr. hab. inż. Wojciecha Janczukowicza, reprezentującego dyscyplinę inżynieria środowiska, górnictwo i energetyka.

Senat poparł wniosek w sprawie zatrudnienia dr. hab. Artura Serafina na stanowisku profesora uczelni.

Senat podjął uchwałę w sprawie:

- wprowadzenia zmian do Statutu Uniwersytetu Przyrodniczego w Lublinie;
- doskonalenia programu studiów drugiego stopnia kierunku agroleśnictwo;
- określenia warunków, trybu oraz terminu rozpoczęcia i zakończenia rekrutacji na pierwszy rok studiów stacjonarnych i niestacjonarnych pierwszego i drugiego stopnia oraz jednolitych magisterskich w UP w Lublinie w roku akademickim 2024/2025;
- zasad przyjmowania na studia laureatów i finalistów olimpiad stopnia centralnego oraz laureatów konkursów w UP w Lublinie w roku akademickim 2027/2028.

Posiedzenie Senatu Uniwersytetu Przyrodniczego w Lublinie w dniu 21 lipca 2023 r.

Senat podjął uchwałę w sprawie nadania tytułu doktora honoris causa Uniwersytetu Przyrodniczego w Lublinie prof. dr. hab. Janowi Pawełkowi.

Senat poparł kandydaturę prof. dr. hab. Krzysztofa Józwiakowskiego na promotora w postępowaniu o nadanie tytułu doktora honoris causa UP w Lublinie prof. dr. hab. Janowi Pawełkowi.

Senat nie poparł wniosku w sprawie doskonalenia programu studiów kierunku weterynaria od roku akademickiego 2023/2024.

Senat podjął uchwałę w sprawie doskonalenia programu studiów pierwszego i drugiego stopnia kierunku biokosmetologia.

Kalendarium

LIPIEC

1 lipca

Prorektor U. Kosior-Korzecka uczestniczyła w Letnim Dniu Otwartym Uniwersytetu Przyrodniczego w Lublinie.

3 lipca

Rektor K. Kowalczyk podpisał porozumienie o współpracy UP w Lublinie z Komendą Wojewódzką Policji w Lublinie. KWP reprezentował komendant nadinspektor A. Bielecki. W spotkaniu udział wzięli prorektor U. Kosior-Korzecka oraz podinspektor J. Gąsior.

4 lipca

Rektor K. Kowalczyk i prorektor B. Sołowiej uczestniczyli w spotkaniu dotyczącym współpracy badawczej uczelni przyrodniczych

i rolniczych z zakładami mleczarskimi. Spotkanie odbyło się z inicjatywy ministra edukacji i nauki P. Czarnka.

5 lipca

Rektor K. Kowalczyk uczestniczył w spotkaniu w Urzędzie Marszałkowskim w Lublinie, które dotyczyło rocznicy powstania Konsulatu Generalnego Ukrainy w Lublinie oraz wręczenia medalu pamiątkowego I. Hrycakowi za dwukrotne pełnienie funkcji konsula generalnego Ukrainy.

6 lipca

Prorektor U. Kosior-Korzecka wzięła udział w uroczystości wręczenia aktu nadania honorowego obywatelstwa miasta Lublin I. Hochman i T. Mysłowskiemu.

Rektor K. Kowalczyk i dziekan B. Kołodziej uczestniczyli w jubileuszu 70-lecia Uniwersytetu Rolniczego im. Hugona Kołłątaja w Krakowie.

10 lipca

Rektor K. Kowalczyk uczestniczył w mszy św. w Kościele Garnizonowym w Lublinie, poświęconej pamięci ofiar ludobójstwa na Wołyniu.

13 lipca

Rektor K. Kowalczyk i prorektor U. Kosior-Korzecka uczestniczyli w posiedzeniu Komisji Rekrutacyjnej.

Rektor K. Kowalczyk podpisał porozumienie o współpracy między UP w Lublinie a Instytutem Hodowli i Genetyki Zwierząt im. M.V. Zubtsia Narodowej Akademii Nauk Rolniczych Ukrainy. Instytut reprezentował prof. dr hab. Ostap Zhukorskyi. W spotkaniu uczestniczyła prorektor U. Kosior-Korzecka, prof. W. Chabuz i mgr inż. K. Vasiukov.

17 lipca

Rektor K. Kowalczyk i prorektor B. Sołowiej wzięli udział w spotkaniu dotyczącym Lubelskiej Unii Cyfrowej, które odbyło się w auli Uniwersytetu Medycznego w Lublinie.

Rektor K. Kowalczyk na zaproszenie komendanta wojewódzkiego policji nadinsp. A. Bieleckiego uczestniczył w obchodach święta policji w Kazimierzu Dolnym nad Wisłą.

19–31 lipca

Prorektor A. Waśko towarzyszył Zespołowi Pieśni i Tańca „Jawor” reprezentującemu Polskę na międzynarodowych festiwalach w Bułgarii: International Folk Festival „Folk Fest Bansko” oraz XXVII International Folk Festival – Plovdiv 2023.

20 lipca

Rektor K. Kowalczyk uczestniczył w spotkaniu z prof. S. Winiarczykiem, dyrektorem Państwowego Instytutu Weterynaryjnego w Puławach.

28 lipca

Rektor K. Kowalczyk i prorektor A. Marczuk uczestniczyli w spotkaniu z M. Filipek-Sobczak, dyrektorem KRUS.

SIERPIEŃ**4 sierpnia**

Rektor K. Kowalczyk spotkał się z dyrektorem PAN Oddział Lublin prof. C. Sławińskim. Spotkanie miało na celu omówienie współpracy pomiędzy jednostkami.

27 sierpnia

Rektor K. Kowalczyk wziął udział w wojewódzkich dożynkach w Radawcu.

29 sierpnia

Rektor K. Kowalczyk spotkał się z M. Strok-Sadło, członkinią Lubelskiego Kłastru Medycznego, która wręczyła rektorowi podziękowania za udział w Kłastrze.

Rektor K. Kowalczyk spotkał się z A. Gąsior-Marek, prezesem Lubelskiego Klubu Biznesu. Spotkanie miało na celu omówienie współpracy przy organizacji wspólnej konferencji.

30 sierpnia

Prorektor B. Sołowiej wziął udział w posiedzeniu Rady Lubelskiego Parku Naukowo-Technologicznego.

WRZESIEŃ**1 września**

Prorektor A. Waśko uczestniczył w obchodach 84. rocznicy agresji niemieckiej na Polskę oraz obchodach Dnia Weterana Walk o Niepodległość Rzeczypospolitej Polskiej.

3 września

Rektor K. Kowalczyk uczestniczył w Dożynkach Powiatu Łęczyńskiego.

4 września

Rektor K. Kowalczyk uczestniczył w Wojewódzkiej Inauguracji Roku szkolnego 2023/2023 w Zespole Szkół Ogólnokształcących nr 1 w Świdniku.

5 września

Rektor K. Kowalczyk uczestniczył w Miejskiej Inauguracji Roku Szkolnego połączonej ze ślubowaniem uczniów klas pierwszych w Zespole Szkół nr 13 w Lublinie.

Prorektor U. Kosior Korzecka wzięła udział w uroczystym otwarciu Lubelskiego Salonu Maturzystów 2023 w Katolickim Uniwersytecie Lubelskim.

7 września

Rektor K. Kowalczyk uczestniczył w IX Konferencji Naukowo Technicznej.

8 września

Rektor K. Kowalczyk uczestniczył w uroczystym otwarciu Centrum Wsparcia Badań Klinicznych Uniwersytetu Medycznego w Lublinie.

7–8 września

Prorektor B. Sołowiej uczestniczył w konferencji podsumowującej Regionalną Inicjatywę Doskonałości, która odbyła się w UWM w Olsztynie.

11 września

Rektor K. Kowalczyk uczestniczył w spotkaniu w Zwierzyńcu dotyczącym innowacyjnego kształcenia zawodowego w szkołach średnich, w województwie.

14 września

Rektor K. Kowalczyk i prorektor B. Sołowiej uczestniczyli w konferencji naukowej „Przyszłość to Eko-HUB” – nauka i biznes”, która zainaugurowała działalność huba innowacji w Centrum Transferu Technologii UP w Lublinie.

Rektor K. Kowalczyk i prorektor U. Kosior-Korzecka uczestniczyli w jubileuszu 50-lecia ukończenia studiów na Wydziale Medycyny Weterynaryjnej AR w Lublinie.

Prorektor B. Sołowiej uczestniczył w Konferencji Naukowej Eko-HUB „Przyszłość to Eko-HUB – nauka i biznes!” na UP w Lublinie.

16 września

Rektor K. Kowalczyk i prorektor U. Kosior-Korzecka wzięli udział w spotkaniu absolwentów Wydziału Weterynaryjnego (lata nauki 1963-1969) z okazji 60-lecia rozpoczęcia studiów.

18 września

Rektor K. Kowalczyk uczestniczył w spotkaniu z prezesem Tomaszem Biedachem. Spotkanie miało na celu nawiązanie współpracy.

18–24 września

Prorektor A. Waśko uczestniczył w XIX Lubelskim Festiwalu Nauki odbywającym się pod hasłem „Nauka dla przyszłości”.

19 września

Rektor K. Kowalczyk, prorektor U. Kosior-Korzecka, dziekan W. Gustaw, dr M. Michalak-Majewska uczestniczyli w podpisaniu listu intencyjnego z Zespołem Szkół Spożywczych i Hotelarskich w Radomiu, który reprezentowała wicedyrektor K. Kusio.

20 września

Rektor K. Kowalczyk uczestniczył w konferencji naukowo-technicznej „Postęp w inżynierii produkcji”.

21 września

Prorektor U. Kosior-Korzecka wzięła udział w Konferencji Prorektorów ds. Kształcenia i Studenckich Polskich Uczelni Technicznych w Olsztynie.

22 września

Rektor K. Kowalczyk wręczył nagrody jubileuszowe pracownikom uczelni.

23 września

Rektor K. Kowalczyk, dziekan K. Dzida i dr hab. Grażyna Zawisła, prof. uczelni wzięli udział w uroczystości „Zakończenia lata”, które odbyło się w Krainie Rumianku w Hołownie.

25 września 2023

Rektor K. Kowalczyk uczestniczył w spotkaniu ze Związkiem Nauczycielstwa Polskiego.

Rektor K. Kowalczyk wziął udział w Pikniku Integracyjnym Ośrodków Rewalidacyjno-Wychowawczego Województwa Lubelskiego w Łęcznej.

25–27 września

Rektor K. Kowalczyk i prorektorzy uczestniczyli w Międzynarodowej Konferencji „Doskonalenie żywienia w zrównoważonej produkcji zwierzęcej” w ramach XLIX Konferencji Naukowej Sekcji Żywienia Zwierząt Komitetu Nauk Zootechnicznych i Akwakultury PAN oraz uroczystości podsumowania pracy zawodowej prof. dr. hab. E. R. Greli i prof. dr. hab. J. Skomiała.

27 września

Prorektor B. Sołowiej wzięła udział w posiedzeniu Rady Lubelskiego Parku Naukowo-Technologicznego.

27 września

Rektor K. Kowalczyk uczestniczył w uroczystym otwarciu obiektów firmy BioMaxima.

28 września

Rektor K. Kowalczyk uczestniczył w konferencji prasowej Związku Uczelni Lubelskich. Rektor K. Kowalczyk uczestniczył w konferencji „Lubelskie Smaki” z okazji 20-lecia działalności Inspekcji Jakości Handlowej Artykułów Rolno-Spożywczych.

29 września

Prorektor A. Waśko uczestniczył w Biznes Forum & Gala LKB organizowanym przez stowarzyszenie Lubelski Klub Biznesu.

Nowo mianowany profesor

Prof. dr hab. Aneta Strachecka stopień doktora nauk biologicznych w zakresie biologii uzyskała w 2010 r. uchwałą Rady Wydziału Biologii i Nauk o Ziemi Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie, a stopień naukowy doktora habilitowanego nauk biologicznych w dyscyplinie biologia – w 2016 r. na Wydziale Biologii Uniwersytetu Szczecińskiego. 29 maja 2023 r. uzyskała tytuł profesora w dziedzinie nauk ścisłych i przyrodniczych w dyscyplinie nauki biologiczne.

Aneta Strachecka jest pracownikiem Uniwersytetu Przyrodniczego w Lublinie od 2010 r. Jej dorobek naukowy obejmuje 87 publikacji naukowych z listy JCR o łącznej liczbie punktów 4998 wg punktacji MEiN (zgodnie z rokiem opublikowania) i IF 183,349 oraz 1 patent (75 pkt). Ponadto jest współautorką 23 publikacji w recenzowanych czasopismach nieposiadających IF o łącznej liczbie punktów 100 oraz współautorką książki pt. „Anatomia i fizjologia pszczoły miodnej”, która zdobyła Silver Medal w międzynarodowym konkursie w kategorii „Książka o tematyce naukowej i okołonaukowej” na 47th Apimondia International Apicultural Congress w Turcji. Pani profesor była kierownikiem trzech projektów finansowanych ze źródeł zewnętrznych (NCN i MEiN), opiekunem naukowym dwóch Preludów (NCN), kierownikiem zadania badawczego (MNIŚW) oraz głównym wykonawcą: w 1 projekcie współfinansowanym ze środków Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego; w 1 projekcie finansowanym przez Burzyński Research Institute; w 4 projektach finansowanych przez NCN. Profesor Aneta Strachecka jest ekspertem European Commission w obszarach: 1) bioróżnorodność, 2) ochrona zapylaczy, 3) anatomia i fizjologia zwierząt. Ponadto była zastępcą redaktora naczelnego w „Journal of Apicultural Science” (IF 1.526) oraz w „Medycynie Weterynaryjnej” (numery specjalne; IF 0.398), a obecnie jest redaktorem tematycznym w czasopiśmie „Insects” (IF 3.0).

Fot. Janusz Broda

Jest promotorem 5 doktoratów, 50 prac magisterskich i 59 prac licencjackich/inżynierskich.

Głównym nurtem badań Profesor są mechanizmy odporności pszczoł ze szczególnym uwzględnieniem barier obrony biochemicznej, na które wpływ mają akarycydy, antybiotyki i pestycydy, a także protekcyjnie działające biostymulatory. Profesor Strachecka skupia się ponadto w swoich badaniach na wielozadaniowym charakterze ciała tłuszczowego pszczoł w kontekście odporności i ewolucji owadów eusocjalnych. Będąc pomysłodawczynią nowych metod, jak również optymalizując i dostosowując te ówczesnie wykorzystywane, wniosła istotny wkład do rozwoju metod analitycznych związanych z fizjologią pszczoł. Metody te są wykorzystywane w laboratorium Katedry Ekofizjologii Bezkręgowców i Biologii Eksperymentalnej, której jest kierownikiem.

Doktorat honoris causa dla profesora Zygmunta Litwińczuka

Prof. dr hab. dr h.c. multi Zygmunt Litwińczuk otrzymał 25 maja 2023 r. godność doktora honoris causa Lwowskiego Narodowego Uniwersytetu Medycyny Weterynaryjnej i Biotechnologii im. S. Grzyckiego w Ukrainie.

Podczas uroczystości, która odbyła się online, przemawiał prof. Volodymyr Stibel, rektor lwowskiej uczelni, a laudację wygłosił prof. Wasyl Stefanyk.

Profesor Zygmunt Litwińczuk przedstawił wykład „Współpraca lwowskiego i lubelskiego ośrodka naukowego w ujęciu historycznym w zakresie nauki o zwierzętach”. Przedstawiamy jego obszernie fragmenty.

[...]

Jeżeli Państwo pozwolą, powiem kilka słów o przyczynach, dla których wyróżnienie we Lwowie jest dla mnie ważne, dla których z radością przyjąłem wiadomość o decyzji Wysokiego Senatu.

Korzenie rodzinne mojego dziadka ze strony ojca są na kresach wschodnich. Na początku lat 20. ubiegłego wieku przybył on z żoną (moją babcią) Marianną i małym Antonim (bratem ojca) do naszej miejscowości Iłowiec, w której mieszkała rodzina mojej mamy i gdzie w 1950 r. ja się urodziłem. Po przyjeździe podjęli pracę w majątku Świdzińskich w sąsiedniej miejscowości Łaziska. W 1924 r. urodził się mój ojciec Henryk, a dziadek pod koniec lat 20. sam wrócił na Ukrainę, aby połatwiać różne sprawy. Z wyprawy tej już nie wrócił i nie wiemy, gdzie leżą jego kości.

Tutaj, we Lwowie, tkwią także korzenie mojej Alma Mater. Początki odradzania się polskiej myśli i nauki pod koniec drugiej wojny światowej rozpoczęły się w Lublinie, gdy jeszcze na ziemiach polskich trwała wojna. Armie wyzwolenicze zatrzymały się w sierpniu 1944 r. na Wiśle, przed Warszawą, która została zdobyta 17 stycznia 1945 r., ale już 23 października 1944 r. został utworzony w Lublinie Uniwersytet Marii Curie-Skłodowskiej (drugi obok Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego) z czterema wydziałami: przyrodniczym, medycznym, rolnym i weterynaryjnym.

W 1953 r. w ramach tego Uniwersytetu powołano wydział zootechniczny. [...]

Wśród kadry zakładającej w 1944 r. Wydział Weterynaryjny i Wydział Rolny było wielu profesorów ze środowiska lwowskiego. W tym miejscu przywołam kilka nazwisk.

Pierwszym dziekanem Wydziału Weterynaryjnego był absolwent Akademii Medycyny Weterynaryjnej we Lwowie – profesor Józef Parnas.

Żołycielem i pierwszym kierownikiem Katedry Nauki o Środkach Spożywczych Zwierzęcego Pochodzenia był prof. Alfred Trawiński, Katedry Patologii Ogólnej i Anatomii Patologicznej – prof. Tadeusz Żuliński, zaś prof. Zdzisław Finik przyczynił się do rozwoju Katedry i Kliniki Chorób Wewnętrznych.

W 1952 r. dołączył do nich Stanisław Krauss jako kierownik Katedry Epizootologii.

Absolwent lwowskiej uczelni – Kazimierz Sidor, kierował służbą weterynaryjną Wojska Polskiego w Lublinie i wykładał jako zastępca profesora weterynarię wojskową.

Profesor Feliks Stański był kierownikiem Katedry Fizjopatologii oraz dziekanem i prorektorem uczelni, a także w roku 1960 delegatem polskich wydziałów weterynaryjnych na międzynarodową konferencję FAO poświęconą studiom weterynaryjnym.

Profesor Marian Chomiak od roku 1946 kierował Katedrą Anatomii Zwierząt, był dziekanem i rektorem uczelni oraz tym, który w 1967 r. przyjął mnie na studia, prof. Alfred Chodkowski od roku 1952 kierował Katedrą Zoohigieny, wykładał zoohigienę na Wydziale Zootechnicznym i u niego zdawałem w 1970 r. egzamin z tego przedmiotu.

Obok ww. profesorów związanych z naukami weterynaryjnymi wspomnieć należy również o tych, którzy przybyli ze Lwowa do Lublina i współtworzyli w 1944 r. Wydział Rolny Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej. Wymienić tutaj należy: prof. Henryka Romanowskiego, prof. Bohdana Dobrzańskiego – pierwszego rektora Wyższej Szkoły Rolniczej, prof. Kazimierza Matusiaka i doc. Franciszka Schmidta. Dwóch ostatnich poznałem bardzo dobrze, zdawałem bowiem u nich na studiach egzaminy z botaniki i żywienia zwierząt.

Moja współpraca z Lwowskim Uniwersytetem Medycyny Weterynaryjnej rozpoczęła się w 2004 r., gdy wspólnie z ówczesnym dziekanem Wydziału Zootechnicznego lwowskiej uczelni prof. Zenonem Szczerbatym i prorektorem prof. Jarosławem Kiryliwem zorganizowaliśmy międzynarodową konferencję na temat „Hodowla bydła i produkcja mleka w gospodarstwach farmerskich Polski i Ukrainy”. [...]W kolejnych latach współpracę tę kontynuowano między innymi w zakresie określenia struktury genetycznej rodzimych środkowoeuropejskich ras bydła. W badania te włączono także dwie rasy ukraińskie: siwą i burą ukraińską. Wyniki tych badań opublikowano w wysoko punktowanych czasopismach.

Po hodowli koni i jeździectwie obszar wyróżniający działalność naszego uniwersytetu pośród 8 innych uczelni o profilu rolniczym w Polsce to problemy związane z ochroną zasobów genetycznych zwierząt gospodarskich i dziko żyjących. Skuteczne zarządzanie różnorodnością genetyczną zwierząt jest konieczne dla zapewnienia globalnego bezpieczeństwa żywnościowego, zrównoważonego rozwoju i źródeł utrzymania wielu milionów ludzi. Z opublikowanego w 2015 r. przez powołaną przez FAO Komisję ds. Zachowania Zasobów Genetycznych Zwierząt Gospodarskich wynika, że spośród zarejestrowanych na świecie ponad 8 tysięcy ras ptaków i ssaków gospodarskich około 650 już wyginęło, a w stanie krytycznym i zagrożonym jest prawie 6 tysięcy. O polskiej aktywności na polu zachowania bioróżnorodności zwierząt świadczą ponad 90 populacji objętych programami ochrony zasobów genetycznych. W ramach tych programów chronione są 4 rodzime rasy bydła, 3 – świń, 16 – owiec i kóz, 7 – koni, 6 – zwierząt futerkowych, 14 – ras/linii gęsi, 9 – ras/rodów/linii kaczek, 11 – ras/rodów kur, 7 – ras/linii ryb i 5 linii pszczół.

W zakładach doświadczalnych naszego uniwersytetu utrzymujemy 10 rodzimych ras: bydło białogrzbiecie, 2 rasy owiec: uhruską i świniarkę, kozę sandomierską, świnię puławską, kuca felińskiego

Fot. Maciej Niedziółka

i konia małopolskiego, kury rasy zielononóżka kuropatwiana i polbar oraz pszczołę krajową. Żadna inna uczelnia rolnicza, a nawet Instytut Zootechniki, nie utrzymują tyłu rodzimych ras. Należy również zaznaczyć, że 6 z tych ras zostało wyhodowanych bądź restytuowanych (odtworzonych) przez profesorów z naszego lubelskiego Wydziału Zootechnicznego.

W okresie ponad 50 lat mojej działalności naukowo-badawczej podejmowałem różne problemy. Za najważniejsze uznaję 3:

Pierwszy to badania nad efektywnością krzyżowania krajowych ras bydła z rasą holsztyńsko-fryzyjską. Badania te, prowadzone we współpracy z innymi jednostkami badawczymi w Polsce, wniosły znaczący wkład do nauki i praktyki oraz przyczyniły się do szerokiego upowszechniania tej rasy. Aktualnie stanowi ona prawie 90% wszystkich ocenianych krów mlecznych w Polsce, a ich wydajność systematycznie wzrasta (na przestrzeni ostatnich 16 lat o prawie 3 tys.) do poziomu ponad 9300 kg mleka w 2022 r. W gospodarstwie doświadczalnym UP urodził się jeden z najlepszych polskich buhajów tej rasy (Wildon 39595), który pozostawił w Polsce w oborach hodowlanych ponad 100 tys. córek. Za badania te, tzn. nad doskonaleniem bydła mlecznego w Polsce, zespół nasz został wyróżniony nagrodą pierwszego stopnia Ministra Nauki, Szkolnictwa Wyższego i Techniki.

Za ważne moje osiągnięcie uznaję restytucję do hodowli polskiej rasy bydła – białogrzbietów, uznaną w latach 70. za wymarłą. Jestem autorem opracowanego dla Ministerstwa Rolnictwa w 2002 r. „Programu hodowlanego ochrony zasobów genetycznych bydła białogrzbietego”, który był podstawą wszystkich dalszych działań w tym zakresie. Z utrzymywanych w drobnych gospodarstwach wschodniej Polski zwierząt, wykorzystując badania cytogenetyczne (dla potwierdzenia zmienności i odrębności genetycznej), odtworzono tę starą polską rasę i wprowadzono ją ponownie do środowiska hodowlanego. W badaniach cytogenetycznych zidentyfikowano 193 mikrosatelity DNA, tzn. o 17 więcej niż u wysokoprodukcyjnej rasy holsztyńsko-fryzyjskiej, z czego 8 nie występuje u żadnej innej rasy bydła. Stanowiło to podstawę dla decyzji Ministra Rolnictwa nr 210 z dnia 31 lipca 2003 r. uznającej odtwarzaną populację jako polską rasę bydła i otwarcia dla niej ksiąg hodowlanych, które prowadzi nasz Uniwersytet Przyrodniczy. W październiku 2003 r. nasze białogrzbiety zostały zaprezentowane jako polska rodzima rasa po 50 latach przerwy na Krajowej Wystawie Zwierząt w Poznaniu. W badania te (nad zmiennością genetyczną) włączono kolejne rasy bydła. Ich efektem było określenie genetycznej struktury 7 środkowoeuropejskich ras bydła: białogrzbietej polskiej, białogrzbietej litewskiej, polskiej czerwonej, litewskiej czerwonej, siwej ukraińskiej, burej ukraińskiej i pinzgauer słowacki, a także polimorfizmu genu receptora melanokortyny i jego roli w determinacji umaszczenia u bydła.

Trzecim ważnym kierunkiem (realizowanym w okresie ostatnich 20 lat) są badania nad genetycznym i środowiskowym uwarunkowaniem jakości technologicznej i konsumpcyjnej mleka i mięsa wołowego. Efektem tych badań są wskazania dotyczące doboru ras i technologii produkcji, a uzyskane wyniki publikowane były w najlepszych krajowych i zagranicznych renomowanych czasopismach naukowych. Praktycznym efektem tych prac i działań organizacyjnych było m.in. wpisanie mleka krów rasy polskiej czerwonej na listę produktów tradycyjnych. W realizowanych w okresie ostatnich 8 lat badaniach w ramach projektu Biostrateg wykazano, że wołowina pozyskiwana z bydła ras lokalnych (polskiej czerwonej i białogrzbietej), żywionego głównie paszami z trwałych użytków zielonych, jest w diecie człowieka źródłem nie tylko pełnowartościowego białka, ale również ma działanie prozdrowotne.

Zwierzęta były, są i będą nierozdzielnie związane z bytem człowieka na ziemi, są nieodłącznym elementem wielu religii, gdzie czczono je jako bóstwo, a bogowie często przyjmowali ich postać. Znajdują one miejsce również w różnego rodzaju legendach, a piękno zwierząt było, jest i podejrzewam, że zawsze będzie utrwalane w postaci dzieł malarstwa i innych rodzajów sztuki. Postępująca cywilizacja nie rozerwała więzi człowieka ze zwierzęciem, ale mam wrażenie, że je nawet zacieśniła.

Kończąc, życzę Ukrainie, aby ta okrutna wojna zakończyła się jak najszybciej i wróciło pełne bezpieczeństwo w życiu narodu, tak aby tego typu uroczystości, jak ta dzisiejsza, odbywały się zgodnie z wielowiekową tradycją na terenie uniwersytetu, który ją organizuje. Deklaruję jednocześnie, że po zakończeniu wojny przyjadę do Lwowa, aby osobiście podziękować Wysokiemu Senatowi i całej społeczności Lwowskiego Narodowego Uniwersytetu Medycyny Weterynaryjnej i Biotechnologii za ten zaszczytny tytuł doktora honoris causa. [...]

Prof. zw. dr hab. Czesław Tarkowski

wybitny nauczyciel akademicki,
wizjoner, genetyk i hodowca roślin

Prof. zw. dr hab. Czesław Tarkowski urodził się 5 czerwca 1926 r. w Motyczu, w woj. lubelskim. Dzieciństwo i młodość spędził w rodzinnej wsi. Śpiewał w chórze w parafii Matki Bożej Anielskiej w Motyczu. Uczęszczał do Szkoły Podstawowej w Motyczu, którą ukończył przed wybuchem II wojny światowej. Dalszą naukę Profesora przerwała okupacja niemiecka. Okres wojny i okupacji spędził w rodzinnej miejscowości. Pod koniec 1943 r. Profesor zaangażował się w działalność konspiracyjną przeciwko niemieckiemu okupantowi. Po zakończeniu wojny ukończył szkołę średnią i podjął pracę jako nauczyciel w Szkole Podstawowej w Bystrzycy Starej. W 1948 r. rozpoczął studia na Wydziale Rolnym Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie. W czasie studiów w 1950 r. rozpoczął pracę zawodową – początkowo jako zastępca asystenta w Katedrze Genetyki i Drobiarstwa, a następnie w Katedrze Szczegółowej Hodowli Zwierząt na Wydziale Rolnym

w Uniwersytecie Marii Curie-Skłodowskiej. W 1952 r. uzyskał tytuł inżyniera rolnika. Pracę magisterską pt. „Opis lucerny puławskiej”, wykonaną pod kierunkiem prof. dr. hab. Lucjana Kaznowskiego, obronił 9 lipca 1953 r. Po uzyskaniu tytułu magistra rolnictwa rozpoczął studia doktoranckie w Katedrze Hodowli Roślin i Nasiennictwa. W czasie studiów doktoranckich zorganizował w Katedrze pracownię cytogenetyki, w której prowadził badania nad różnymi roślinami uprawnymi, takimi jak trawy pastewne, kukurydza, lucerna, żyto. W latach 1953–1954 pracował na pół etatu w Instytucie Medycyny Pracy Wsi. Pracę doktorską pt. „Badania nad zbiorowym gatunkiem *Festuca rubra* L.: morfologia, biologia, cytologia, anatomia, skład chemiczny”, przygotowaną pod kierunkiem prof. dr. hab. Jerzego Korohody, obronił w dniu 3 listopada 1958 r. Recenzentami pracy doktorskiej byli prof. dr hab. Eugeniusz Ralski z Wyższej Szkoły Rolniczej we Wrocławiu i doc. dr hab. Stanisław

Włodarczyk z Wyższej Szkoły Rolniczej w Lublinie. W 1957 r. został zatrudniony na etacie starszego asystenta w Katedrze Hodowli Roślin i Nasiennictwa Wydziału Rolnego Wyższej Szkoły Rolniczej w Lublinie.

W latach 1959–1965 Profesor, pracując na etacie adiunkta, kontynuował badania nad trawami. Z tego zakresu wykonał pracę habilitacyjną pt. „Badania nad mejozą i płodnością traw przy swobodnym kwitnieniu i izolacji”. Decyzją Rady Wydziału Rolniczego WSR w Lublinie uzyskał 1 października 1964 r. stopień naukowy docenta doktora habilitowanego nauk rolniczych w zakresie genetyki i hodowli roślin. Recenzentami w przewodzie habilitacyjnym dr. Czesława Tarkowskiego byli profesorowie: Teresa Hulewicz, Antoni Filutowicz i Jerzy Korohoda.

Doc. dr hab. Czesław Tarkowski dynamicznie rozwijał badania z zakresu cytogenetyki, a po przekształceniu pracowni w 1966 r. w Zakład Cytogenetyki został jego kierownikiem. Poszerzając badania z zakresu cytogenetyki i poliploidyzacji roślin, uzyskał w wyniku poliploidyzacji żyta tetraploidalną formę tego zboża – ‘Tetra-Czesławickie’. W wyniku krzyżowania żyta z pszenżytem wspólnie z mgr inż. Danutą Otłowską (obecnie prof. dr hab. Danuta Miazga) otrzymał drugą formę tetraploidalną – ‘Tetra-Lubelskie’. Efektem prac badawczych nad żytem były nie tylko wartościowe publikacje, ale także doktorat mgr inż. Danuty Otłowskiej, którego ówczesny doc. dr hab. Czesław Tarkowski był promotorem, oraz książka pt. „Biologia żyta” pod redakcją Profesora.

W 1961 r., będąc doktorem nauk rolniczych, uzyskał sześciomiesięczne stypendium Rockefellera i odbył staż naukowy w Instytucie Genetyki Uniwersytetu w Lund w Szwecji pod kierunkiem wybitnego biologa i genetyka roślin prof. Arnego Müntzinga. W czasie stażu prof. Tarkowski zajmował się mieszańcami pszenicy z żytem, realizując głównie badania cytogenetyczne nad haploidalnymi roślinami pszenżyta. Ze stażu w Szwecji Profesor przywiózł bogatą kolekcję pszenżyta oktoploidalnego i heksaploidalnego. Bazując na materiałach kolekcyjnych, rozpoczął badania nad nowym rodzajem zboża, które do końca pracy zawodowej prof. Tarkowskiego było głównym obiektem badań.

Prace badawcze Profesora i jego zespołu przyczyniły się do zapoczątkowania hodowli pszenżyta w Polsce. Profesor wykazał, że w polskich warunkach najlepsze będą formy heksaploidalne pszenżyta. Jednym z głównych problemów w hodowli i uprawie tego zboża było wyleganie. Kontynuując badania z tego zakresu, prof. Czesław Tarkowski wraz z zespołem poprzez krzyżowania oddalone – międzygatunkowe i międzyrodzajowe – wprowadzali geny karłowatości do pszenżyta. Mieszańce z wprowadzonymi genami karłowatości pochodzącymi z odmian pszenicy zwyczajnej ‘Norin 10’ i ‘Tom Thumb’ miały zredukowaną wysokość roślin, ale charakteryzowały się obniżoną płodnością i odpornością na choroby. Najkorzystniejsze były formy z wprowadzonym genem karłowatości *Ddw1* z żyta ‘Moskowskij karlik’. Wprowadzenie tego genu i obniżenie wysokości roślin przyczyniło się do sukcesu polskiej hodowli tego zboża. Osiągnięcie jest znaczne również z tego powodu, że została przełamana pozytywna korelacja plonu ziarna z wysokością rośliny. Formy krótkosłome pszenżyta są odporne na wyleganie oraz osiągają wysokie plony ziarna, przekraczające 10 t/ha, i dominują w uprawie tego zboża nie tylko w Polsce, ale także w wielu krajach świata.

Sukces polskiej hodowli pszenżyta nie byłby możliwy bez nowatorskich i perspektywicznych badań Profesora, realizowanych wraz z zespołem, oraz twórczej idei i wizji uprawy tego zboża na glebach słabszych, na których pszenica zwyczajna nie dawała wysokich plonów. Ten sukces zapoczątkowany w latach 70. XX w. trwa do dziś, a polskie firmy hodowlane, jak Hodowla Roślin Danko sp. z o.o. i Hodowla Roślin Strzelce, dominują w Europie w hodowli pszenżyta.

Badania nad pszenżytem zostały poszerzone o kolejne istotne problemy, takie jak: poznanie biologii kwitnienia nowego rodzaju zboża oraz aneuploidalności i stabilności cytogenetycznej, analiza mieszańców z pszenicą i żytem, indukcja androgenozy, podnoszenie zawartości białka i analiza składu aminokwasowego, biologia plonowania oraz analiza cech fizycznych źdźbła. Efektem prac badawczych było wiele publikacji naukowych oraz opracowanie książkowe „Biologia pszenżyta”, a także pięć doktoratów wykonanych pod kierunkiem prof. dr. hab. Czesława Tarkowskiego przez Grażynę Stefanowską, Danielę Gruszecką, Wandę Kociubę, Teresę Orlikowską i Romualda Dolińskiego. Wszyscy doktorzy wypromowani przez Profesora kontynuowali pracę badawczą lub badawczo-dydaktyczną i uzyskali tytuły profesora nauk rolniczych. Wymiernym efektem prac badawczych były również osiągnięcia aplikacyjne w postaci wielu rodów pszenżyta uzyskanych w wyniku krzyżowania pszenicy z żytem oraz pszenżyta z pszenicą przekazanych do praktycznej hodowli, a także współautorstwo czterech krótkosłomych odmian pszenżyta: Fidelio, Magnat, Pinokio i Woltario. Prof. dr hab. Czesław Tarkowski współpracował w hodowli pszenżyta zwłaszcza z prof. dr. hab. Tadeuszem Wolskim, dr Zofią Banaszak i mgr inż. Sławomirem Pojmajem z Poznańskiej Hodowli Roślin (po zmianach organizacyjnych i restrukturyzacyjnych – Hodowli Roślin Danko sp. z o.o.) oraz z dr. Walentym Maćkowiakiem i dr. Henrykiem Wosiem z Zakładu Doświadczalnego Instytutu Hodowli i Aklimatyzacji Roślin w Małyszynie (obecnie Hodowla Roślin Strzelce sp. z o.o.).

Profesor Czesław Tarkowski oprócz stażu naukowego w Szwecji był profesorem wizytującym w Uniwersytecie w Guelph w Kanadzie oraz uczestniczył w wielu konferencjach naukowych za granicą, w tym pięciu w ramach spotkań EUCARPIA i jednej w ramach EWAC. Profesor brał udział w spotkaniach roboczych w ramach tematu międzynarodowego dotyczącego mieszańców międzygatunkowych w Czechosłowacji, Bułgarii, Niemczech i na Węgrzech. Ponadto odbył zagraniczne wizyty studyjne w wielu uczelniach oraz instytutach, m.in. w Odessie, Sankt Petersburg (wówczas Leningradzie), Moskwie, Lwowie, Nowosybirsku, Turynie, Paryżu, Svalöv, Uppsali, Ultumie, Berlinie, Madrycie, Kordobie.

Profesor Czesław Tarkowski miał duże osiągnięcia w promocji i rozwoju kadry naukowej nie tylko w macierzystej uczelni, ale również wielu innych ośrodkach naukowych w kraju i za granicą. Był recenzentem 26 doktoratów, w tym jednego zagranicznego. Zrecenzował dorobek i osiągnięcia badawcze 18 habilitantów. Wykonał 15 recenzji dorobku naukowego do tytułu profesora nadzwyczajnego i profesora oraz 6 do tytułu profesora zwyczajnego lub na stanowisko profesora zwyczajnego. Profesor opracował recenzje dorobku naukowego, dydaktycznego i organizacyjnego do tytułu *doctora honoris causa* dla prof. dr. hab. Jerzego Korohody, prof. dr. hab. Andrzeja Słabońskiego i prof. dr. hab. Teresy Hulewicz.

Dorobek naukowo-badawczy Profesora obejmuje autorstwo i współautorstwo ok. 220 publikacji oraz 2 opracowania monograficzne: „Cytogenetyka, hodowla i uprawa (*Triticale*)”, „Hodowla i uprawa żyta”, trzy książki: „Czynniki warunkujące produktywność roślin” oraz wymienione wcześniej „Biologia żyta” i „Biologia pszenżyta”, a także podręcznik akademicki „Genetyka, hodowla roślin i nasiennictwo” wydany po raz pierwszy w 1972 r. oraz poszerzony i wznowiony dwukrotnie w łącznym nakładzie 20 tys. egzemplarzy. Przez prawie 25 lat był to podstawowy podręcznik w nauczaniu genetyki i hodowli roślin dla studentów wielu kierunków studiów w Polsce, zwłaszcza rolnictwa i ogrodnictwa. Prof. dr hab. Czesław Tarkowski wraz z zespołem opracował „Przewodnik do ćwiczeń z genetyki, hodowli roślin i nasiennictwa”, który miał aż sześć wydań. Profesor prowadził wykłady z genetyki, hodowli roślin i nasiennictwa, genetyki molekularnej oraz seminaria dla studentów Wydziału Rolniczego. Wypromował ponad 140 magistrantów.

Działalność organizacyjna Profesora na rzecz nauki i praktyki rolniczej była również imponująca. Kierował Instytutem Genetyki i Hodowli Roślin przez 24 lata. W latach 1966–1971 był kierownikiem Zakładu Cytogenetyki w Katedrze Hodowli Roślin i Nasiennictwa, zaś w latach 1973–1982 kierownikiem Zakładu Genetyki Roślin w Instytucie Genetyki i Hodowli Roślin. W latach 1968–1969 był prorektorem ds. Rolniczych Zakładów Doświadczalnych i Zakładu Upowszechniania, zaś w latach 1969–1972 prorektorem ds. Nauki i Postępu w Rolnictwie w Wyższej Szkole Rolniczej w Lublinie. W latach 1981–1987 był dziekanem Wydziału Rolniczego, a w latach 1987–1990 rektorem Akademii Rolniczej w Lublinie. Był członkiem lub przewodniczącym wielu senackich komisji, a także członkiem komisji dyscyplinarnej dla studentów. Profesor Czesław Tarkowski w latach 1991–1995 był przewodniczącym Zarządu Wydziału II – Biologia – Lubelskiego Towarzystwa Naukowego. W latach 1970–1976 był przewodniczącym Oddziału Lubelskiego, zaś w latach 1976–1979 przewodniczącym Zarządu Głównego Polskiego Towarzystwa Genetycznego w Warszawie. Profesor był członkiem Komitetów Naukowych Polskiej Akademii Nauk: Hodowli i Uprawy, a następnie Fizjologii, Genetyki i Hodowli Roślin od 1969 r. Profesor Tarkowski był również członkiem: Komitetu Biofizyki i Biochemii (w latach 1978–1982), Rady Naukowej Zakładu (1978–1982), a później Instytutu Genetyki Roślin Polskiej Akademii Nauk w Poznaniu, a także Rady Naukowej Instytutu Agrofizyki PAN w Lublinie (1984–1995) oraz Rady Naukowej Instytutu Hodowli i Aklimatyzacji Roślin w Radzikowie (1987–1990). Od 1969 r. był Przewodniczącym Ogólnopolskiego Zespołu Naukowo-Hodowlanego ds. Pszenżyta. W latach 1970–1984 Profesor był przewodniczącym Sekcji Hodowli Roślin Rady Hodowlano-Nasiennej Zjednoczenia Hodowli Roślin i Nasiennictwa w Warszawie. W latach 1969–1981 był członkiem Rady Naukowo-Technicznej i przewodniczącym Komisji ds. Roślin Zbożowych przy Ministrze Rolnictwa. Profesor był też członkiem Towarzystwa Nauk Agrotechnicznych, Polskiego Towarzystwa Przyrodników, Polskiego Towarzystwa Przyrodników im. M. Kopernika oraz Polskiego Towarzystwa Genetycznego. W latach 1959–1961 był prezesem Związku Nauczycielstwa Polskiego

przy Wyższej Szkole Rolniczej w Lublinie. W latach 1949–1951 był członkiem Zarządu Uczelnianego Związku Akademickiego Młodzieży Polskiej. Profesor był członkiem honorowym Komitetu Biologii Organizmalnej oraz honorowym członkiem prezydium Komitetu Fizjologii, Genetyki i Hodowli Roślin Polskiej Akademii Nauk.

Prof. dr hab. Czesław Tarkowski za swoje liczne zasługi badawcze, dydaktyczne i organizacyjne został uhonorowany wieloma nagrodami, odznaczeniami, medalami i orderami. Otrzymał pięć nagród Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego, w tym za autorstwo wyróżniającego się podręcznika dla studentów pt. „Genetyka, hodowla roślin i nasiennictwo”. Otrzymał kilkanaście nagród rektora. Został uhonorowany Brązowym Medalem za Zasługi dla Obronności Kraju, Złotym Krzyżem Zasługi, Krzyżem Kawalerskim i Oficerskim Orderem Odrodzenia Polski, Medalem Edukacji Narodowej, Zasłużony Pracownik Rolnictwa, Złotą Odznaką ZNP, Zasłużony Nauczyciel Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej, odznakami za zasługi dla województw lubelskiego, białkopodlaskiego i zamojskiego, Srebrną Odznaką za Zasługi dla Lublina, Medalami 30- i 40-lecia Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej. Ponadto Profesor otrzymał medal z okazji 100-lecia Stacji Hodowli Roślin w Dańkowie, Honorowy Medal „Luis Pasteur” oraz *Signum Honorificum Primi Gradus* Akademii Weterynaryjnej w Koszycach, a także Medal Uniwersytetu w Turynie. Za działalność na rzecz działkowców otrzymał Srebrną i Złotą Odznakę Zasłużonego Działkowca.

Po 46 latach pracy w 1996 r. Profesor przeszedł na emeryturę, pozostał jednak dalej aktywnym pracownikiem naszej uczelni. Nadal był związany z Instytutem Genetyki, Hodowli i Biotechnologii Roślin oraz Uniwersytetem Przyrodniczym w Lublinie. Prowadził wybrane wykłady i seminaria dla studentów kierunku rolnictwo, kontynuował badania naukowe nad pszenżytem. Aktywnie uczestniczył w konferencjach krajowych z zakresu hodowli zbóż, w czasie których przewodniczył wielu sesjom. Był zainteresowany rozwojem naukowym i badaniami pracowników Instytutu. Będąc na emeryturze, uczestniczył w wielu spotkaniach i konferencjach zorganizowanych w Uniwersytecie Przyrodniczym w Lublinie.

W dniu 15 lipca 2023 r. w wieku 97 lat odszedł od nas człowiek związany z Uniwersytetem Przyrodniczym w Lublinie niemalże od początku jego działalności jeszcze w strukturach Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej. Profesor był jednym z twórców Wydziału Rolnego, a także inicjatorem i twórcą lubelskiej szkoły cytogenetyki zbóż i traw oraz hodowli poliploidalnej. Wraz z odejściem Profesora nauka polska straciła wybitnego badacza z zakresu genetyki i hodowli roślin – zwłaszcza pszenżyta, oraz kreatora nauki niezwykle zaangażowanego w rozwój kadry naukowej wielu ośrodków akademickich i różnych instytutów w Polsce. W naszej pamięci Pan Profesor pozostanie jako człowiek wielkiej wiedzy i kultury osobistej, wybitny nauczyciel akademicki, ale przede wszystkim jako niezwykle życzliwy, niekwestionowany autorytet naukowy, znakomity wychowawca młodzieży i studentów.

Krzysztof Kowalczyk

Innowacje na Wydziale Ogrodnictwa i Architektury Krajobrazu

Rok 2023 to pierwszy sezon wegetacyjny w nowym obiekcie szklarniowym Centrum Badawczo-Wdrożeniowego i Dydaktycznego Innowacyjnych Technologii w Ogrodnictwie. Szklarnia została wybudowana według najnowszych technologii i standardów europejskich z pełnym wyposażeniem. Do dyspozycji Wydziału Ogrodnictwa i Architektury Krajobrazu oraz Wydziału Agrobiotechnologii są boksy o wymiarach 8 × 8 m, z 4 stolami wyposażonymi w kropłowy system dozowania wody i płynnej pożywki pokarmowej kropłownikami o wydajności 2 l/h oraz nawy o wymiarach 8 × 24 m (fot. 1 s. okładki). Od początku roku, już wczesną wiosną, w obiektach szklarniowych założone zostały pierwsze doświadczenia badawcze z takimi roślinami, jak: truskawka (*Fragaria × ananassa* Duch.), pomidor (*Solanum lycopersicum* L.), ogórek siewny (*Cucumis sativus* L.), bazylija pospolita (*Ocimum basilicum* L.), lubczyk ogrodowy (*Levisticum officinale* W.D.J. Koch), oregano – lebiodka pospolita (*Origanum vulgare*), cząber ogrodowy (*Satureja hortensis* L.). Wyposażenie szklarni umożliwia przeprowadzenie badań w kontrolowanych warunkach podczas całego cyklu wegetacyjnego. Ponadto boks posiada niezależny system zarządzania klimatem (wilgotność, temperatura, nasłonecznienie) oraz systemy dokarmiania roślin dwutlenkiem węgla i doświetlenia światłem LED. Szklarnia wyposażona jest w bardzo precyzyjny system fertygacji, który został wykorzystany do uprawy pomidora i ogórka. Rośliny otrzymały w pełni zbilansowaną pożywkę makro- i mikroelementów w postaci roztworu.

Doświadczenia szklarniowe to fragment badań, które prowadzone są na Felinie na Wydziale Ogrodnictwa i Architektury Krajobrazu. Trzy lata temu zrewitalizowano sad doświadczalny. Posadzono ponad 180 starych odmian jabłoni, np.: Szara Reneta Francuska, Jonathan, Antonówka Kamienna, Oliwka Żółta, Boken, Kronselka, Koksa Pomarańczowa, Ambrozja, Ligolina, Green Star, Super Red Chif, Kosztela, Sawa, Topaz, Ecolette oraz Szampion Reno 2, Muna, Red Ligol itd., w sumie ponad tysiąc drzewek. W roku 2023 zebrany zostanie pierwszy plon owoców z tych roślin. W Gospodarstwie Doświadczalnym na Felinie założono również winnicę z następującymi odmianami winorośli: Riesling, Chardonnay, Merlot, Bl. Spatburgunder, Hiberna, Muscaris, Zweigelt, Solaris i Regent. W bieżącym roku wzbogacono sad o kolejne odmiany jabłoni, m.in. Szampion Reno 2, Muna, Pinova, Red Ligol, Red Boskoop, a winorośl weszła w owocowanie. Oprócz tradycyjnych gatunków roślin sadowniczych w sadzie dokonano nasadzeń drzewek derenia, rośliny, która cieszy się coraz większą popularnością. W następnych latach planowane jest poszerzenie kolekcji o kolejne gatunki sadownicze, m.in.: grusze, śliwy, wiśnie. Sad pełni rolę zarówno badawczą, jak i dydaktyczną.

W Gospodarstwie Doświadczalnym na Felinie prowadzone są również badania z roślinami warzywnymi, zielarskimi i ozdobnymi. Wśród roślin zielarskich dominują rośliny olejkowe uprawiane z rozsady wyprodukowanej w szklarni. W uprawie polowej znalazły się różne gatunki z rodzaju *Ocimum*, a także rośliny wieloletnie:

szałwia lekarska (*Salvia officinalis* L.), tymianek pospolity (*Thymus vulgaris* L.), oregano – lebiodka pospolita (*Origanum vulgare*), lubczyk ogrodowy (*Levisticum officinale* W.D.J. Koch), melisa lekarska (*Melissa officinalis* L.), hyzop lekarski (*Hyssopus officinalis*), mięta (*Mentha* L.). Ponadto w uprawie znalazły się rośliny użytkowane jako warzywa i zioła: karczoch zwyczajny (*Cynara cardunculus*), koper włoski (*Foeniculum vulgare* Mill.) i czosnek niedźwiedzi (*Allium ursinum* L.). Wśród warzyw korzeniowych dominują marchew zwyczajna (*Daucus carota* L.) i pietruszka zwyczajna (*Petroselinum crispum*).

Od początku wiosny obserwować można pola doświadczalne z kwitnącymi roślinami ozdobnymi: tulipanami, narcyzami, a także piwoniami i daliami. Wśród roślin użytkowych o walorach dekoracyjnych uprawiano: zatrzian wrębną (*Limonium sinuatum*), kocanki ogrodowe (*Xerochrysum bracteatum*), gipsówkę

wiechowatą (*Gypsophila paniculata*), suchokwiat roczny (*Xeranthemum annuum*), suchołuska różowa (*Helipterum roseum*), driakiew gwiazdzista (*Scabiosa stellata*), dmuszek jajowaty (*Lagurus ovatus*), proso zwyczajne (*Panicum miliaceum*). Ozdobny materiał roślinny wykorzystywany jest do ćwiczeń dydaktycznych o tematyce florystycznej na kilku kierunkach studiów: ogrodnictwo, architektura krajobrazu, sztuka ogrodowa i aranżacje roślinne.

Przed nami kolejne zadanie do wykonania, tj. rewitalizacja terenu wokół nowego obiektu szklarniowego. Przygotowany został projekt zagospodarowania terenu przez pracowników Katedry Architektury Krajobrazu. W ramach projektu zaplanowano ogrody pokazowe, dydaktyczne i hortiterapeutyczne.

Katarzyna Dzida
Fot. Alicja Jaroszevska

Nowe funkcjonalności Repozytorium UP w Lublinie

Ruch Otwartego Dostępu do Nauki bywa coraz częściej tematem dyskursu środowisk akademickich. Chociaż jest wiele ścieżek do osiągnięcia celu, którym jest powszechny i bezpłatny dostęp do wyników badań naukowych finansowanych ze środków publicznych, najwięcej uwagi zwracają rozwiązania kontrowersyjne – związane z czasopismami drapieżnymi i opłatami za publikację dla autorów. Należy jednak pamiętać, że otwarty dostęp to także repozytoria, czyli strony internetowe, na których badacze mogą publicznie udostępniać swoje prace bez opłat dla odbiorców. W repozytoriach nie ponosi się także opłat za deponowanie materiałów. Badacz, który deponuje swoje publikacje w wybranym przez siebie repozytorium, otwiera swój dorobek naukowy na szersze grono czytelników, ponieważ zasoby repozytoriów są indeksowane w zewnętrznych serwisach. Takie działanie ma pozytywne konsekwencje, m.in. potencjalnie zwiększa cytowalność prac, umożliwia przechowywanie swojego dorobku w bezpiecznym miejscu, a także udostępnianie niestandardowych zasobów, np. preprintów lub materiałów dydaktycznych dla studentów. Jednocześnie badacz promuje swoją uczelnię.

Istnieją różne rodzaje repozytoriów. Jednym z nich są repozytoria instytucjonalne, czyli takie, których właścicielem jest uczelnia oraz w których deponować może tylko społeczność danej instytucji. Do tej właśnie kategorii należy Repozytorium Uniwersytetu Przyrodniczego w Lublinie, którym zajmuje się Zespół ds. Otwartej Nauki będący częścią Oddziału Informacji Naukowej Biblioteki Głównej UP.

Nasze Repozytorium stale się rozwija. Najważniejszą nowością to deponowanie prac drogą w pełni elektroniczną. Dotychczas, aby zdeponować pracę, należało podpisać właściwą umowę, co wiązało się z fizyczną wizytą w budynku Biblioteki Głównej. Nowy sposób deponowania jest szybszy i wygodniejszy – umowa została zastąpiona elektronicznym odpowiednikiem, możemy więc podzielić się swoim dorobkiem ze światem jedynie za pomocą urządzenia z dostępem do internetu.

Aby zdeponować pracę w Repozytorium sposobem w pełni elektronicznym, należy zalogować się do Intranetu. Są to te same dane logowania, których pracownicy naukowcy używają na stronie Bibliografii Publikacji Pracowników, gdy zgłaszają swoje prace naukowe. Do Intranetu możemy zalogować się także kontem Office365. Proces deponowania publikacji jest prosty – w Intranecie w zakładce „Publikacje naukowe” należy znaleźć swoją publikację, wejść w jej rekord i nacisnąć przycisk „Udostępnij w Repozytorium”. Następnie w nowo utworzonej zakładce „Repozytorium” należy wgrać plik, wybrać licencję i sposób udostępniania, a w końcu właściwym przyciskiem wysłać całość do nas. Linki do instrukcji deponowania w przypadku problemów umieściliśmy zarówno w Intranecie, jak i na stronie Repozytorium.

Co można deponować? Jeśli chodzi o nasze Repozytorium, wachlarz możliwości jest szeroki. Możemy gromadzić artykuły, monografie, rozdziały z monografii, ale także preprinty, dane badawcze, doktoraty i wiele innych. Silnik strony cechuje się dużą

elastycznością, administratorzy mogą swobodnie edytować kolekcje, kolekcje specjalne, a nawet w razie potrzeby dodawać nowe typy zasobów.

Wspomnieliśmy, że Repozytorium oferuje możliwość zamieszczenia danych badawczych. Obecnie większość grantodawców wymaga umieszczenia zestawu danych (pełnych lub bazowych) do prac naukowych, będących efektem realizacji projektów powstałych na podstawie grantu. Teraz można to zrobić w pełni elektronicznie, jednak tutaj proces jest nieco bardziej skomplikowany, dlatego w razie potrzeby redaktor Repozytorium może odesłać zestaw danych do poprawki, jeśli uzna, że przed publikacją należy wprowadzić zmiany.

Jeśli chodzi o publikacje, z dociekań naszego zespołu wynika, że wielu badaczy posiada prace w płatnych dla odbiorców czasopismach naukowych, czyli takich, w których trzeba wykupić prenumeratę lub dostęp, aby móc przeczytać daną treść. Obecnie jednak znakomita większość tych czasopism posiada tzw. politykę samoarchiwizacji. Zwykle polityki samoarchiwizacji pozwalają autorom na zdeponowanie swojej publikacji do uczelnianego repozytorium po upływie okresu embarga, natomiast rozpowszechnianie preprintów jest najczęściej możliwe natychmiast. Analiza danych z Bibliografii Publikacji Pracowników pozwala nam stwierdzić, że jest wiele dzieł naukowych zamkniętych za płatną subskrypcją, które już teraz mogą być udostępnione przez autorów w naszym Repozytorium za darmo. Gdyby Państwo wytypowali takie prace samodzielnie, trzeba się upewnić co do polityki samoarchiwizacji, którą łatwo znaleźć na stronie wydawnictwa lub czasopisma, ale można też skontaktować się z naszym Zespołem, ponieważ stale monitorujemy owe polityki. Wdrożenie wygodniejszego sposobu deponowania to świetna okazja, by się nad takimi cennymi pracami pochylić. Dążymy, aby nasze Repozytorium – wsparte przez serwis OpenUP oraz Bibliografię Publikacji Pracowników – stało się wizytówką uczelni. Cenne zasoby niedostępne w innych bezpłatnych serwisach są kluczowe dla osiągnięcia tego celu.

Zachęcamy do korzystania z nowego sposobu deponowania prac. Serdecznie zapraszamy do kontaktowania się z zespołem Repozytorium Uniwersytetu Przyrodniczego w Lublinie (repozytorium.up.lublin.pl – zakładka Kontakt) w razie pytań lub problemów z nowymi funkcjonalnościami.

Łukasz Pankowicz

Oddział Informacji Naukowej, Zespół ds. Otwartej Nauki

Współpraca uczelni z firmami mleczarskimi

4 lipca 2023 r. na Wydziale Nauk o Żywności i Biotechnologii przy ul. Skromnej odbyło się spotkanie dotyczące projektu zainicjowanego przez ministra edukacji i nauki prof. Przemysława Czarnka.

Na Skromną przybyli prorektorzy ds. nauki krajowych uczelni przyrodniczych i rolniczych, naukowcy zajmujący się tematyką przetwórstwa mleka oraz przedstawiciele przemysłu mleczarskiego. Spotkanie otworzył rektor Krzysztof Kowalczyk, a prowadził je dr hab. Bartosz Sołowiej, prorektor ds. nauki i współpracy z zagranicą. Reprezentanci poszczególnych instytucji zaprezentowali swoje ośrodki i firmy pod kątem możliwości współpracy. Jej celem będzie zastosowanie najnowszych wyników badań i nowoczesnych rozwiązań w bezpośredniej produkcji. Współdziałanie uczelni z firmami mleczarskimi posłuży rozwojowi polskiego mleczarstwa i stworzy szansę na lepszą promocję produktów mleczarskich nie tylko na rynku polskim, lecz także zagranicą.

W spotkaniu udział wzięli: Szymon Osieleniec, dyrektor biura poselskiego, reprezentujący ministra nauki i edukacji; Szkoła Główna Gospodarstwa Wiejskiego – prof. dr hab. Tomasz Okruszko, prorektor ds. nauki, dr hab. Anna Berthold-Pluta, zastępca dyrektora Instytutu Nauk o Żywności oraz dr hab. lek. Dariusz Włodarek, prof. SGGW, kierownik Zakładu Dietetyki Instytutu Nauk o Żywieniu Człowieka; Uniwersytet Warmińsko-Mazurski w Olsztynie – prof. dr hab. Jerzy Jaroszewski, prorektor ds. polityki naukowej i badań UWM, dr hab. inż. Justyna Żulewska, Katedra Mleka i Zarządzania Jakością Wydziału Nauki o Żywności; Uniwersytet Przyrodniczy w Poznaniu – prof. dr hab. Piotr Goliński, prorektor ds. nauki i współpracy międzynarodowej oraz prof. dr hab. Paweł Cyplik, Katedra Biotechnologii i Mikrobiologii Żywności, Wydział Nauk o Żywności i Żywieniu; Uniwersytet Rolniczy w Krakowie – prof. dr hab. inż. Agnieszka Filipiak-Florkiewicz, prorektor ds. nauki, dr hab. inż. Dorota Najgebauer-Lejko, Katedra Przetwórstwa Produktów Zwierzęcych; Uniwersytet Przyrodniczy we Wrocławiu – Anna Laskowska, dyrektor Centrum Badawczo-Rozwojowego, dr Marek Szołtysik, Katedra Rozwoju Funkcjonalnych Produktów

Żywnościowych; Uniwersytet Przyrodniczo-Humanistyczny w Siedlcach – prof. Zbigniew Karczmarzyk, prorektor ds. nauki i współpracy z zagranicą, prof. Marek Gugala, prorektor ds. studiów; Zachodniopomorski Uniwersytet Technologiczny w Szczecinie – prof. Mariusz Szymczak, Katedra Technologii Rybnej Wydział Nauk o Żywności i Rybactwa; SM Krasnystaw – prezes Tadeusz Badach i wiceprezes Mirosław Fidecki; Spomlek – wiceprezes Agnieszka Kamela, specjalista ds. badań i rozwoju Monika Grzeszuk; Mlekpol – prof. Andrzej Babuchowski, prezes Instytutu Innowacji Przemysłu Mleczarskiego Sp. z o.o. w Mrągowie jako przedstawiciel prezesa SM Mlekpol w Grajewie; Mlekovita – Hanna Łapińska, dyrektor ds. produkcji i rozwoju oraz Klaudia Mieczkowska, kierownik Centrum Badań i Rozwoju; Grupa Polmlek – dr inż. Monika Dajnowiec, dyrektor jakości.

Uniwersytet Przyrodniczy w Lublinie reprezentowali także dziekan Wydziału Nauk o Żywności i Biotechnologii prof. dr hab. Waldemar Gustaw, dyrektor Szkoły Doktorskiej prof. Katarzyna Ognik oraz dr Maciej Nastaj z Zakładu Technologii Mleczarstwa i Żywności Funkcjonalnej.

Red.

Fot. Maciej Niedziółka

Projekt Food Quality in Digital Age, czyli Fundusz Wyszehradzki na rzecz cyfrowej oceny jakości żywności w Europie Środkowej

1 lutego 2023 r. Uniwersytet Przyrodniczy w Lublinie rozpoczął realizację międzynarodowego projektu pt. „Food Quality in Digital Age”, współfinansowanego przez rządy Czech, Węgier, Polski i Słowacji w ramach grantów wyszehradzkich z Międzynarodowego Funduszu Wyszehradzkiego. Misją funduszu jest promowanie pomysłów na zrównoważoną współpracę regionalną w Europie Środkowej.

Celem projektu jest stymulowanie procesów transformacji cyfrowej w rolnictwie, w szczególności w obszarze produkcji żywności, w regionie państw Grupy Wyszehradzkiej oraz Serbii poprzez połączenie wiedzy i doświadczenia pięciu uniwersytetów – z których każdy jest biegły w określonej, cyfrowej metodzie oceny jakości żywności – i otwarcie tej sieci na współpracę z lokalnymi i regionalnymi interesariuszami. Poza Uniwersytetem Przyrodniczym w Lublinie, który jest koordynatorem całego przedsięwzięcia, w skład konsorcjum wchodzi: Uniwersytet Mendla w Brnie (Czechy), Uniwersytet w Belgradzie (Serbia), Słowacki Uniwersytet Rolniczy w Nitrze oraz Węgierski Uniwersytet Rolniczo-Przyrodniczy. Inicjatywą kieruje dr hab. Bartosz Sołowiej, prof. uczelni, z Wydziału Nauk o Żywności i Biotechnologii z pomocą Biura Projektów Międzynarodowych UP w Lublinie.

W ramach projektu realizowane są działania umożliwiające doktorantom i naukowcom wymianę wiedzy oraz najlepszych praktyk badawczych z zakresu cyfrowych metod oceny jakości żywności, m.in. podczas wizyt studyjnych i szkoleń na uniwersytetach partnerskich. Do tej pory zrealizowano dwie z pięciu planowanych wizyt: na Uniwersytecie Mendla w Brnie (27 lutego – 2 marca br.) oraz w Węgierskim Uniwersytecie

Rolniczo-Przyrodniczym w Budapeszcie (7–10 czerwca br.) Wzięło w nich udział ponad 20 osób z organizacji partnerskich, w tym reprezentacja z naszej uczelni: dr hab. Bartosz Sołowiej, prof. uczelni, prorektor ds. nauki i współpracy z zagranicą, dr Maciej Nastaj, dr Jagoda Szafrąńska, doktoranci – mgr inż. Anna Krajewska i mgr inż. Robert Waraczewski oraz mgr Marlena Wosiak (Biuro Projektów Międzynarodowych).

Tematem wiodącym wizyty partnerów na Uniwersytecie Mendla w Brnie (Czechy) był druk żywności 3D. Uczelnia goszcząca kładzie duży nacisk na badania nad zastosowaniem innowacyjnych technologii ponownego wykorzystania odpadów żywnościowych jako składników wyjściowych/materiałów do produkcji nowych produktów spożywczych/powłok jadalnych w służbie zrównoważonego rozwoju. Szkolenie z tego zakresu – poprowadzone przez dr Sońę Hermanową – otworzyło drzwi do przyszłych wspólnych przedsięwzięć, co zostało zauważone i docenione przez uczestników. Intensywny program 4-dniowej wizyty w Brnie pozwolił także uczestnikom na udział w dorocznej Konferencji Jakości i Bezpieczeństwa Żywności, wizytę w Przedsiębiorstwie Uniwersyteckim i na Wydziale Ogrodnictwa Uniwersytetu Mendla z siedzibą w kompleksie Lednice-Valtice (wpisanym na Listę Światowego Dziedzictwa UNESCO) oraz nawiązanie kontaktów z regionalnymi interesariuszami z branży rolno-spożywczej.

Podczas drugiej wizyty studyjnej w ramach projektu uczestnicy odwiedzili Węgierski Uniwersytet Rolniczo-Przyrodniczy w Budapeszcie (MATE). Szkolenie laboratoryjne przeprowadzone przez MATE koncentrowało się na nieniszczących metodach analitycznych służących do oceny jakości żywności. Zajęcia prowadzone

supported by

• Visegrad Fund

były z wykorzystaniem innowacyjnych narzędzi edukacyjnych opartych na podejściu „design thinking”, a wyniki prac laboratoryjnych zostały z sukcesem zaprezentowane przez doktorantów podczas specjalnej sesji networkingowej po konferencji BIOSYS-FOODENG 2023. Podczas pobytu w Budapeszcie uczestnicy odwiedzili dwie regionalne firmy przetwórstwa spożywczego (produkcja i przetwórstwo jaj oraz przetwórstwo mięsa), gdzie mogli obejrzeć rozwiązania cyfrowe stosowane w procesie produkcji i analizie żywności. Wizyta była także doskonałą okazją do nawiązania kontaktów z lokalnymi, regionalnymi i międzynarodowymi interesariuszami projektu z sektora produkcji żywności i nie tylko. Konsorcjum spotkało się z siecią międzynarodowych organizacji partnerskich MATE skupioną m.in. w ramach inicjatywy E³UDRES² oraz wzięło udział w wydarzeniu networkingowym towarzyszącym konferencji BIOSYSFOODENG 2023, podczas którego prof. Bartosz Sołowiej wygłosił wykład otwarty na temat Funduszu Wyszehradzkiego, projektu „Food Quality in Digital Age” i jego pierwszych osiągnięć.

W dniach 30 września – 4 października 2023 r. uczestnicy projektu wezmą udział w kolejnym spotkaniu, które zostanie zorganizowane w Belgradzie i Kopaoniku, w Serbii, przez Wydział Rolniczy Uniwersytetu w Belgradzie. Będzie ono dotyczyło zastosowania komputerowego systemu wizyjnego (computer vision system – CVS) w innowacyjnej ocenie barwy produktów żywnościowych.

Projekt „Food Quality in Digital Age” jest otwarty na współpracę z regionalnymi interesariuszami (przedsiębiorstwami produkującymi i przetwarzającymi żywność, stowarzyszeniami biznesowymi, doradcami rolniczymi, klastrami, władzami lokalnymi i regionalnymi, etc.), m.in. w formie bezpłatnego uczestniczenia w działaniach szkoleniowych i/lub informacyjnych, współpracy naukowo-badawczej, wizyt studyjnych zespołów naukowych czy też poszukiwania nowych form współpracy różnych podmiotów sektora produkcji i przetwórstwa żywności. Pierwszym krokiem do podjęcia współpracy jest wypełnienie formularza rejestracyjnego do tzw. bazy Interesariuszy, dostępnego na stronie: <https://digital-foodquality.com/stakeholders-registration/>, do czego serdecznie zachęcamy!

Więcej informacji znajdą Państwo na stronie projektu pod adresem: www.digitalfoodquality.com.

Marlena Wosiak
Fot. Bartosz Sołowiej

Zeroenergetyczna oczyszczalnia ścieków

W dniu 22 czerwca 2023 r. w miejscowości Zawadówka (gm. Rejowiec) odbyło się otwarcie innowacyjnej zeroenergetycznej hybrydowej hydrofitowej oczyszczalni ścieków. Otwarcia oczyszczalni dokonali burmistrz gminy Rejowiec Tadeusz Górski oraz zaproszeni goście. W otwarciu uczestniczyli przedstawiciele władz woj. lubelskiego oraz jednostek samorządowych, jak również pracownicy z Uniwersytetu Przyrodniczego w Lublinie.

Koncepcja oczyszczalni w Zawadówce została opracowana przez zespół pracowników z Katedry Inżynierii Środowiska i Geodezji (KIŚiG) z UP w Lublinie pod kierunkiem prof. Krzysztofa Józwiakowskiego. Projekt oczyszczalni wykonali dr inż. Arkadiusz Malik oraz mgr inż. Karolina Józwiakowska.

Oczyszczalnia ma przepustowość 74 m³/d i może obsłużyć 740 osób z miejscowości Zawadówka, od których ścieki doprowadzane są za pomocą systemu kanalizacyjnego. W obiekcie istnieje również możliwość oczyszczania ścieków dowożonych. Jest to druga tego typu oczyszczalnia w woj. lubelskim o dużej przepustowości – powyżej 10 m³/d. Pierwsza ma przepustowość 180 m³/d i została oddana do użytku w 2020 r. w miejscowości Białka nad Jez. Bialskim na terenie gminy Dębowa Kłoda. Autorami koncepcji budowy tej oczyszczalni również byli pracownicy KIŚiG UP w Lublinie. W latach 2007–2022 mniejsze tego typu obiekty powstały także w kilku gminach na terenie woj. lubelskiego oraz na terenie Roztoczańskiego Parku Narodowego czy Poleskiego Parku Narodowego.

Hydrofitowe oczyszczalnie ścieków są przedmiotem badań naukowych pracowników Katedry Inżynierii Środowiska i Geodezji z UP w Lublinie już od ponad 28 lat. Technologie oczyszczania ścieków i unieszkodliwiania osadów ściekowych w systemach hydrofitowych są ciągle udoskonalane, co pozwala na optymalizację funkcjonowania tych obiektów oraz na redukcję kosztów ich budowy oraz eksploatacji.

Innowacyjność oczyszczalni w Zawadówce polega na tym, że opiera się ona na wykorzystaniu rozwiązań opartych na zasobach przyrody, a jej funkcjonowanie zapewnia wysokoefektywne oczyszczanie ścieków. Oczyszczalnia składa się z części mechanicznej, biologicznej i chemicznej oraz systemu zagospodarowania osadów ściekowych.

Mechaniczne oczyszczanie ścieków przebiega w sitopiaskowniku oraz osadniku wstępnym i polega na usuwaniu największych zanieczyszczeń, czyli skratek, piasku oraz osadów ściekowych. Osady ściekowe zatrzymane w osadniku są odwadniane i unieszkodliwiane w specjalnym systemie hydrofitowym składającym się z 4 złóż gruntowo-roślinnych (z miskantem olbrzymim i trzciną pospolitą). Przewiduje się, że po około 10 latach eksploatacji oczyszczalni odwodnione i ustabilizowane osady ściekowe będą mogły zostać wykorzystane w rolnictwie do nawożenia gleb lub do rekultywacji gruntów. W tradycyjnych oczyszczalniach koszt odwadniania i stabilizacji osadów stanowi około 60% kosztów eksploatacji oczyszczalni. Sposób zagospodarowania osadów przy zastosowaniu metody hydrofitowej pozwala prawie na całkowitą redukcję kosztów ich odwadniania i stabilizacji. Tym bardziej że w oczyszczalni zastosowano system fotowoltaiczny do wytwarzania energii elektrycznej potrzebnej do zasilania pomp, które służą do tłoczenia osadów na złoża gruntowo-roślinne.

Oczyszczanie biologiczne w obiekcie w Zawadówce przebiega w systemie hybrydowym składającym się z dwóch równoległych układów złóż gruntowo-roślinnych (z miskantem olbrzymim i wierzbą wiciową), z pionowym i poziomym przepływem, w którym zachodzą procesy usuwania zawiesiny ogólnej oraz zanieczyszczeń organicznych (BZT5 i ChZT) i biogenych (azot i fosfor).

Ostatnim elementem oczyszczalni jest innowacyjny P-filtr wypełniony skałą wapienno-krzemionkową po obróbce termicznej (materiał Rockfos®), powszechnie występującą na Lubelszczyźnie.

System ten służy do dodatkowego usuwania fosforu i ma za zadanie chronić wody odbiornika przed eutrofizacją.

Oczyszczalnia została wyposażona w system fotowoltaiczny, co pozwala na redukcję zużycia energii z sieci energetycznej prawie do zera. Ponadto jest w pełni zautomatyzowana i sterowana za pomocą komputera, co pozwala na kontrolę pracy obiektu. Dopływ i odpływ ścieków z oczyszczalni jest rejestrowany za pomocą specjalnych przepływomierzy, dzięki czemu eksploatacja może śledzić na bieżąco ilość oczyszczanych ścieków.

Zalety oczyszczalni to:

- bardzo wysoka efektywność oczyszczania ścieków;
- odporność na wahania ilości dopływających ścieków;
- brak wytwarzania wtórnych osadów ściekowych;
- bardzo niski koszt eksploatacji oczyszczalni związany z niewielkim zużyciem energii – koszt oczyszczania 1 m³ ścieków bez fotowoltaiki to około 1–2 zł, z fotowoltaiką – 0 zł. Koszt eksploatacji obejmuje tylko zatrudnienie obsługi do okresowej kontroli obiektu oraz wycinki roślin na złożach gruntowo-roślinnych (raz w roku);
- możliwość powtórnego wykorzystania ścieków oczyszczonych do podlewania zieleni czy np. do mycia wozów asenizacyjnych;
- możliwość wykorzystania osadów ściekowych (po około 10 latach) w rolnictwie i do rekultywacji.

Autorzy innowacyjnej zeroenergetycznej hybrydowej hydrofitowej oczyszczalni ścieków, która została wdrożona w miejscowości Zawadówka (gm. Rejowiec), mają nadzieję, że tego typu rozwiązania coraz częściej będą powstawały na terenie woj. lubelskiego i w całej Polsce. Tego typu obiekty, oparte na wykorzystaniu rozwiązań opartych na zasobach przyrody (ang. nature-based solutions, NBS), powinny być polecane do szerokiego zastosowania, gdyż mogą przyczynić się do skutecznej ochrony zasobów wodnych w aspekcie zachodzących zmian klimatu.

Obecnie oczyszczalnia w Zawadówce jest przedmiotem badań naukowych realizowanych na Uniwersytecie Przyrodniczym w Lublinie, które pozwolą na dalsze udoskonalanie technologii oczyszczania ścieków w hybrydowych systemach hydrofitowych.

Krzysztof Józwiakowski

Trzydzieści lat Oddziału Polskiego Towarzystwa Inżynierii Rolniczej w Lublinie

W 2023 r. mija 30 lat od momentu rejestracji Oddziału Polskiego Towarzystwa Inżynierii Rolniczej w Lublinie. Ale historia tego stowarzyszenia naukowego rozpoczęła się wcześniej – już w grudniu 1980 r., gdy profesor Janusz Haman, twórca Wydziału Inżynierii Produkcji, zainicjował działania w tym kierunku. Idea zakiełkowała i rozpoczęto prace nad organizacją towarzystwa głównie w krakowskim i lubelskim środowisku związanym z tą dyscypliną. Zmieniały się koncepcje i uwarunkowania gospodarcze i do prac organizacyjnych powrócono pod koniec lat osiemdziesiątych. 18 kwietnia 1991 r. zarejestrowano w Krakowie stowarzyszenie naukowe pod nazwą „Polskie Towarzystwo Techniki Rolniczej”, którego pierwszym i wieloletnim prezesem został prof. Rudolf Michałek z Akademii Rolniczej w Krakowie (obecnie Uniwersytet Rolniczy). Pierwszy statutowy zjazd odbył się 12 grudnia 1991 r. Zdecydowano na nim m.in. o utworzeniu 9 oddziałów terenowych, w tym w Lublinie. Na początku 1992 r. rozpoczęto pracę nad rejestracją Oddziału Terenowego Polskiego Towarzystwa Techniki Rolniczej w Lublinie. Zebranie założycielskie odbyło się w marcu 1992 r. Wzięło w nim udział 15 członków założycieli. Byli to: M. Bzowska-Bakalarz, K. Dreszer, J. Gieroba, L. Gruszczyński, W. Kliszczewski, J. Kowalczyk, A. Kusz, S. Kwiecień, T. Lis, I. Niedziółka, S. Pałys, W. Piekarski, Z. Siarkowski, K. Tomaszewski i A. Rejak. Dokumenty założycielskie zostały złożone do Sądu Wojewódzkiego w kwietniu 1992 r., jednakże wycofano je ze względów proceduralnych. Wynikało to z faktu, że w wyniku dyskusji w środowisku zainteresowanym pracą w towarzystwie podjęto decyzję o zmianie nazwy na bardziej odpowiadającą nomenklaturze dyscyplin w Europie:

Polskie Towarzystwo Inżynierii Rolniczej. Odpowiadało to europejskim trendom, a nasze towarzystwo zostało członkiem zbiorowym European Society of Agricultural Engineers (EurAng). Zarząd główny PTIR zarejestrował zmianę nazwy w marcu 1993 r. Bezpośrednio po tym ponownie przystąpiono do rejestracji lubelskiego oddziału. Powtórzono procedurę założycielską i w czerwcu złożono dokumenty do sądu. 4 września 1993 r. uzyskaliśmy oficjalne postanowienie o rejestracji Oddziału Polskiego Towarzystwa Inżynierii Rolniczej w Lublinie. Pierwsze walne zebranie Oddziału odbyło się 3 grudnia 1993 r. W wyniku przeprowadzonych wyborów wybrano prezesa Oddziału – został nim dr inż. Sławomir Kwiecień. W skład siedmioosobowego zarządu weszli jeszcze: profesorowie Bogusław Szot i Janusz Laskowski (wiceprezes) oraz doktorzy Edmund Lorencowicz (skarbnik), Ignacy Niedziółka (sekretarz), Ryszard Siwiło i Jacek Skwarcz.

Wśród głównych celów statutowych działalności stowarzyszenia wymieniono m.in.:

- Inspirowanie i podejmowanie myśli technicznej przyczyniającej się do rozwoju gospodarki żywnościowej w Polsce;
- Inicjowanie i popieranie prac naukowo-badawczych rozwojowych i doświadczalnych oraz opracowań w dziedzinie inżynierii rolniczej;
- Udział we wdrożeniach innowacji i postępu naukowo-technicznego w kompleksie gospodarki żywnościowej;
- Popieranie udziału w zakresie kształcenia i dokształcania specjalistów wszelkich szczebli w dziedzinie inżynierii rolniczej.

Uczestnicy Sympozjum Międzynarodowego FMPMSA Lublin 2019.
Fot. Maciej Niedziółka

Prezentacja maszyn firmy Horsch, maj 2022
Fot. Artur Przywara

Od początku działalności PTIR Lublin wśród członków Towarzystwa znajdują się pracownicy i doktoranci Wydziału Techniki Rolniczej AR (obecnie Wydział Inżynierii Produkcji UP), pracownicy Instytutu Agrofizyki PAN, a także m.in. pracownicy Instytutu Uprawy Nawożenia i Gleboznawstwa (IUNG), Akademii Rolniczo-Pedagogicznej w Siedlcach (obecnie Uniwersytet Przyrodniczo-Humanistyczny) oraz przedstawiciele firm produkujących i serwisujących maszyny rolnicze.

Rejestracja lubelskiego oddziału ułatwiła jego działanie m.in. ze względu na możliwość podejmowania samodzielnych decyzji finansowych.

Działalność statutowa oddziału polega na popularyzowaniu wiedzy i aktywizacji środowiska. Tradycyjnie organizowane są rocznie dwa zebrania członkowskie, na których poza bieżącymi sprawami organizacji prezentowane są referaty dotyczące najnowszych trendów w inżynierii rolniczej. Oddział, we współpracy z przedstawicielami firm produkcyjnych branży techniki rolniczej, organizuje prezentacje nowych maszyn i technologii dostępne nie tylko dla członków towarzystwa, ale i dla studentów. W ostatnich latach były to m.in. firmy Batyra, Horsch i Agointelli Robotti. We

współpracy z Katedrą Eksploatacji Maszyn i Zarządzania Procesami Produkcyjnymi WIP oraz przedstawicielami praktyki zorganizowane zostały w roku 2014 ogólnopolskie warsztaty z zakresu oceny opryskiwaczy przeznaczone dla diagnostów. Lubelski oddział PTIR aktywizował swoich członków, angażując ich w prace międzynarodowej Sieci Naukowej AGRORISKS pod hasłem „eliminowanie rolniczych zagrożeń zdrowia i środowiska” oraz w prace Komitetu Techniki Rolniczej PAN (później przeorganizowanego w Komitet Inżynierii Rolniczej PTIR).

Od wielu lat oddział PTIR zaangażowany jest w organizację jubileuszowych konferencji wydziałowych i międzynarodowego sympozjum „Farm Machinery and Processes Management in Sustainable Agriculture” (<https://up.lublin.pl/fmpmsa>). Łącznie współpracowaliśmy przy organizacji ponad 20 różnego rodzaju konferencji. Także w ramach tej aktywności opracowano publikacje konferencyjne z „własnym” znormalizowanym numerem ISBN. Członkowie PTIR biorą również czynny udział w jury Międzynarodowych Sympozjów Studenckich Kół Naukowych odbywających się w UP w Lublinie od 2021 r., oceniając referaty związane z inżynierią rolniczą oraz inżynierią produkcji. Wspieraliśmy też wielokrotnie organizację zjazdów absolwentów naszego wydziału.

Członkowie lubelskiego oddziału są aktywni i od początku biorą udział w pracach zarządu głównego PTIR, m.in. pełniąc funkcje wiceprezesów, członków komisji rewizyjnej i członków zarządu. W bieżącej kadencji członkiem zarządu głównego jest prof. Sławomir Kocira.

Kadencje zarządu są czteroletnie. Aktualny zarząd oddziału stanowią: Edmund Lorencowicz – prezes, Bohdan Dobrzański – wiceprezes, Renata Różyło – sekretarz, Artur Kraszkiewicz – skarbnik oraz członkowie: Zbigniew Kobus, Sławomir Kocira, Joanna Szyszlak-Bargłowicz.

Oddział nasz należy do najaktywniejszych w Polsce, a liczba członków wynosząca od wielu już lat około 70 osób plasuje nas w czołówce.

Polskie Towarzystwo Inżynierii Rolniczej w Lublinie we współpracy z zarządem głównym spełnia od lat rolę integracyjną i jednoczącą środowisko – nie tylko stricte naukowe i studenckie, ale także przemysłowe i usługowe z branży inżynierii rolniczej. Działa zarówno lokalnie, jak i na niwie międzynarodowej, przyczyniając się do rozwoju macierzystego wydziału i uczelni.

Małgorzata Bzowska, Edmund Lorencowicz

Kadencja	Skład władz zarządu oddziału (prezes, wiceprezes, sekretarz, skarbnik)
1993–1995	Sławomir Kwiecień, Janusz Laskowski, Ignacy Niedziółka, Edmund Lorencowicz
1996–1999	Ryszard Siwiło, Józef Horabik, Ignacy Niedziółka, Edmund Lorencowicz
2000–2003	Ryszard Siwiło, Józef Horabik, Ignacy Niedziółka, Edmund Lorencowicz
2004–2007	Ignacy Niedziółka, Bohdan Dobrzański, Edmund Lorencowicz, Stanisław Parafiniuk
2008–2011	Ignacy Niedziółka, Bohdan Dobrzański, Edmund Lorencowicz, Stanisław Parafiniuk
2012–2015	Ignacy Niedziółka, Bohdan Dobrzański, Edmund Lorencowicz, Stanisław Parafiniuk
2016–2019	Ignacy Niedziółka, Bohdan Dobrzański, Dariusz Dziki, Artur Kraszkiewicz
2020–2023	Edmund Lorencowicz, Bohdan Dobrzański, Renata Różyło, Artur Kraszkiewicz

Wykłady monograficzne z przedstawicielami przemysłu spożywczego z Lubelszczyzny

W ramach zajęć prowadzonych przez dr inż. Monikę Michalak-Majewską z przedmiotu wykład monograficzny, który realizowany jest dla studentów ostatniego semestru studiów drugiego stopnia kierunku technologia żywności i żywienie człowieka, w semestrze letnim odbyło się kilka spotkań z przedstawicielami przemysłu spożywczego, w szczególności z naszego regionu.

Wykłady były okazją do poznania pracy technologa w zakładach o różnym profilu spożywczym i różnym zasięgu działalności – od firm lokalnych do międzynarodowych koncernów.

W wykładach monograficznych udział wzięli technologzy i inne osoby związane z działalnością firm:

- Magdalena Krysa – dyrektor ds. marketingu, Korab Garden,
- Dominik Polak – prezes zarządu, Wytwórnia Makaronu Domowego POL-MAK SA,
- Piotr Pełka – główny technolog i kierownik produkcji, Spółdzielnia Pszczelarska Apis,
- Jan Małecki – technolog, Lumiko sp. z o.o.,
- Leszek Dziak – technolog, Tetra Pak sp. z o.o.,
- Kinga Janowska – przedstawiciel Działu Wsparcia Sprzedaży Tetra Pak sp. z o.o.

Prelegenci, przedstawiając zakres pracy technologów w poszczególnych zakładach, zwracali również uwagę na rolę tych osób w projektowaniu nowych wyrobów. W wielu przypadkach efekt ich pracy widzimy w postaci nowego asortymentu produktów już obecnych na półkach sklepowych.

Charakterystyczny asortyment dla zakładów, które reprezentowali nasi goście, to: soki NFC (z aronii oraz w mniej oczyszczonych

wariantach, np. z lnem, rokitnikiem czy serwatką kozią), makarony (różne rodzaje i formy), miody (pszczele, pitne i kompozycje miodowe) oraz produkty nabiałowe (sery, masła, proszki). Natomiast przedstawiciele międzynarodowego koncernu Tetra Pak sp. z o.o. omówili rozwiązania stosowane w przetwarzaniu i pakowaniu żywności płynnej oraz półpłynnej, jakie wdrażane są przez technologów firmy na całym świecie.

Każdy z prelegentów reprezentujących zakłady przemysłu spożywczego, niezależnie od specyfiki firmy, w interesujący sposób opowiadał o etapach opracowywania nowych produktów i szczegółach z obszaru działania poszczególnych zakładów, chętnie dzieląc się przemyśleniami na temat funkcjonowania na rynku produktów spożywczych oraz prowadzenia biznesu na przestrzeni wielu lat (zwłaszcza prezes zarządu Wytwórni Makaronu Domowego POL-MAK SA czy dyrektor ds. marketingu firmy Korab Garden. Rozmawialiśmy także o możliwości współpracy przemysłu z nauką, której efektem są np. badania w zakresie tworzenia receptur nowych produktów, jak również staże dla studentów i absolwentów.

Niektórzy z wymienionych prowadzących byli również absolwentami Wydziału Nauk o Żywności i Biotechnologii, tym łatwiejszy był ich kontakt ze studentami i cenniejsze okazały się doświadczenia z okresu poszukiwania pracy. Jeden z prelegentów – Jan Małecki, jeden z pierwszych doktorantów wdrożeniowych na Uniwersytecie Przyrodniczym, przybliżył, na czym polegała taka forma doktoratu. Z kolei Kinga Janowska (Tetra Pak sp. z o.o.) opowiedziała o programie Future Talent, który służy rozwojowi kariery studentów oraz absolwentów. Program ma na celu rozpoczęcie

Nauka i biznes

Wzrzesniowa konferencja naukowa Eko-HUB „Przyszłość to Eko-HUB” – nauka i biznes” zainaugurowała działalność huba innowacji w Centrum Transferu Technologii Uniwersytetu Przyrodniczego w Lublinie. Konferencję rozpoczął rektor Krzysztof Kowalczyk wraz z prezesem Stowarzyszenia „Polska Ekologia” Pawłem Krajmasem, którzy widzą przyszłość w synergii potencjału badawczego uczelni i komercyjnych możliwości regionalnych przedsiębiorstw stawiających na jakość produktów.

Podczas wydarzenia zorganizowanego przez pracowników Centrum Transferu Technologii: dyrektor Centrum Iwonę Niezgodę i Dominikę Wiślińską, przy współpracy ze Stowarzyszeniem Polska Ekologia, które reprezentował Maciej Bartoń, dokładnie poznaliśmy misję Eko-HUB, który skupia się przede wszystkim na promocji żywności ekologicznej, edukacji dla zdrowego społeczeństwa, innowacjach w produkcji i przetwórstwie żywności. Równie ważne jest budowanie mostów pomiędzy naukowcami, producentami i konsumentami, dążąc do standardów żywnościowych bazujących na czystości składników, tradycyjnych metodach i innowacjach ekologicznych, jak również inicjowanie i wspieranie

staży w Tetra Pak i płynne przejście ze stanowiska stażysty do docelowej roli, w której dany kandydat najlepiej się czuje.

Dzięki powyższym spotkaniom, które odbyły się w ramach przedmiotu wykład monograficzny, studenci dowiedzieli się, jakie kompetencje są niezbędne i mile widziane u osoby aplikującej na stanowisko technologa, a także na co zwróci uwagę rekruter czytający ich CV. Ponadto wypowiedzi prelegentów dały obraz zadań, jakie stawia przed technologiem praca w tym zawodzie, jak również problemów, z którymi mierzy się on na co dzień. Jeszcze szersze wyobrażenie o możliwościach planowania własnej ścieżki kariery absolwenta studiów kierunku technologia żywności i żywienie człowieka dały spotkania, podczas których rozmawiano na temat staży czy podjęcia doktoratu, np. typu wdrożeniowego.

Monika Michalak-Majewska

Fot. Monika Michalak-Majewska, Wojciech Radzki

wspólnych przedsięwzięć badawczych. Eko-HUB angażuje się w działania na rzecz lokalnej społeczności oraz promowanie ekologicznej i zrównoważonej produkcji żywności jako kluczowego elementu rozwoju regionu.

W myśl tych zasad zostały omówione przez specjalistów z branży tematy dotyczące marketingu produktów wysokiej jakości na współczesnym rynku czy rozwój nowoczesnych technologii, które wspierają zielone łańcuchy dostaw.

Podczas panelu dyskusyjnego, w którym udział wzięli przedstawiciele nauki: dr hab. Bartosz Sołowiej, prof. uczelni, oraz prof. dr hab. Aneta Strachecka, a także praktycy biznesu: Paweł Krajmas i Michał Rzytki, dowiedzieliśmy się, w jaki sposób przebiega proces transformacji żywności w czasach ciągłych zmian wywołanych przez czynniki na skalę globalną, a także na jakie aspekty zwracać uwagę przy nowych rozwiązaniach technologicznych i logistycznych.

Ważnym elementem konferencji było oficjalne nadanie aktów powołań do Rady ds. Żywności Wysokiej Jakości i Ekologii przy Eko-HUB UP w Lublinie. Rada będzie pełnić funkcję doradcą, wspierającą i konsultacyjną dla Eko-HUB oraz dla obu instytucji – Uniwersytetu Przyrodniczego w Lublinie i Ogólnopolskiego Stowarzyszenia Przetwórców i Producentów Produktów Ekologicznych „Polska Ekologia” – w sprawach związanych z promocją, edukacją oraz innowacjami w dziedzinie ekologii i żywności wysokiej jakości.

W ramach dobrych praktyk zostały przedstawione możliwości łączenia nauki i biznesu na przykładzie aronii jako superfood przyszłości, a także ziół, które są wyznacznikiem trendów tzw. żywności funkcjonalnej.

Tematy poruszone na konferencji były solidnym fundamentem dla networkingu, jaki tworzył się podczas przerw czy już po oficjalnym zakończeniu wydarzenia.

Dominika Wiślińska

Fot. Alicja Jaroszevska

Reminiscencje z pobytu na Uniwersytecie Victoria

Szkolenie STT w ramach programu Erasmus+ Szkolnictwo Wyższe z Krajami Partnerskimi – AKCJA 1 „MOBILNOŚĆ EDUKACYJNA: AKCJA KA 107” odbyłem w dniach 30 stycznia – 3 lutego 2023 r. w Victoria University, Melbourne, w Australii. Celem pobytu było uczestnictwo w szkoleniu w Institute for Sustainable Industries & Liveable Cities VU pod okiem prof. Todora Vasiljevica, światowego eksperta w zakresie właściwości funkcjonalnych białek mleka (białek serwatkowych, kazeiny) oraz hydrokolidów polisacharydowych. Program szkolenia obejmował następujące tematy: Interakcja białek serwatkowych z hydrokolidami polisacharydowymi – tworzenie kompleksów (połączeń) białek z polisacharydami mukoadhezyjnymi; Ocena potencjału zeta kompleksów białek serwatkowych z hydrokolidami polisacharydowymi; Określanie wielkości cząstek kompleksów; Zastosowanie różnicowej kalorymetrii skaningowej (DSC) w matrycy żywnościowej; Ocena właściwości reologicznych kompleksów białek serwatkowych z hydrokolidami polisacharydowymi. Nabyta wiedza i umiejętności analityczne podczas szkolenia wzbogaciły mój warsztat badawczy oraz z pewnością przełożą się na wprowadzenie innowacji w pracach laboratoryjnych ze studentami i doktorantami.

Podczas pobytu na Victoria University uczestniczyłem również w spotkaniu z dyrektorem Institute for Sustainable Industries & Liveable Cities oraz koordynatorem programu Erasmus. Podczas spotkania zapoznałem się ze strukturą uczelni, aktualnym programem nauczania, z naciskiem na program międzynarodowy, oraz procesem internacjonalizacji jednostki. Przedstawiłem także nasze zainteresowania naukowe i tematykę badań oraz zaprezentowałem nasz uniwersytet oraz miasto Lublin. Ponadto podjąłem rozmowy na temat wykonywania prac inżynierskich i magisterskich oraz wymiany doktorantów pomiędzy naszymi ośrodkami.

Dodatkowo podpisałem porozumienie o współpracy pomiędzy Uniwersytetem Przyrodniczym w Lublinie a Uniwersytetem Victoria, który reprezentował prof. Stephen Gray, dyrektor Institute for Sustainable Industries & Liveable Cities. Prowadziłem rozmowy na temat wspólnego projektu „Partnerstwa strategiczne” finansowanego w ramach Narodowej Agencji Wymiany Akademickiej (NAWA). Wykorzystując możliwości, spotkałem się z władzami innej uczelni w Melbourne – Royal Melbourne Institute of Technology: prorektorem ds. umiędzynarodowienia RMIT prof. Charliem Xue oraz dziekanem Szkoły Nauki RMIT prof. Charlesem Brennanem i kierownikiem The Neurotox Laboratory prof. Donaldem Włodkowicem w celu nawiązania przyszłej współpracy naukowo-dydaktycznej pomiędzy jednostkami.

Poza aspektem naukowym wyjazd w ramach programu Erasmus+ umożliwił mi również zapoznanie się z różnorodną kulturą oraz pięknymi krajobrazami Australii.

Podczas pobytu na Uniwersytecie Victoria zaplanowaliśmy również rewizytę prof. Todora Vasiljevica w Uniwersytecie Przyrodniczym w Lublinie, która doszła do skutku w dniach 17–21 kwietnia 2023 r. Profesor Vasiljevic w ramach pobytu w Lublinie

Melbourne

Od lewej profesorowie: Charlie Xue, Bartosz.Sotowiej, Charles Brennan

w celach dydaktycznych przeprowadził 8 godzin zajęć ze studentami Wydziału Nauk o Żywności i Biotechnologii UP w Lublinie kierunków technologia żywności i żywienie człowieka oraz dietetyka. Studenci zostali zapoznani z aktualnym stanem wiedzy na temat strukturyzacji żywności przy użyciu białek mleka (kazeiny i białek serwatkowych), obecnymi trendami, w których przemysł próbuje zastąpić białka mleczne różnymi białkami roślinnymi, a także sposobów modelowania i przewidywania funkcjonalności tych białek za pomocą spektroskopii w podczerwieni (FT-IR) i rezonansu magnetycznego.

W dniach 19–20 kwietnia 2023 r. prof. Todor Vasiljevic wziął również udział w II Międzynarodowej Konferencji Doktorantów na UP w Lublinie, podczas której wygłosił wykład inauguracyjny dla uczestników pt. „Structure, function and relationship of Proteins – Current Research Direction”, prezentując także swoją uczelnię oraz aspekty kulturowe Australii (https://up.lublin.pl/szkola-doktorska/konferencja/#opening_lecture).

Podczas ww. mobilności strona australijska wykazała duże zainteresowanie kontynuowaniem współpracy w ramach programu Erasmus+ w roku akademickim 2023/2024. Ponadto planujemy ubiegać się w przyszłości o wspólne projekty badawcze/mobilnościowe finansowane również z innych źródeł.

Tekst i fot. Bartosz Sołowiej

Na szkoleniu w Monachium

W dniach 11–17 czerwca 2023 r. odbyłem zorganizowane przez Ministerstwo Edukacji i Nauki szkolenie pt. „Liderzy w zarządzaniu uczelnią” w Technicznym Uniwersytecie w Monachium. Celem szkolenia była poprawa kompetencji kadry zarządzającej uczelni dzięki poznaniu dobrych praktyk w zakresie: konsolidacji uczelni, współpracy z otoczeniem społeczno-gospodarczym, rozwoju nowych metod edukacyjnych i kompetencji studentów oraz kadry akademickiej, współpracy uczelni i instytutów badawczych, internacjonalizacji uczelni, komercjalizacji wyników badań, modeli uczelni, rozwoju kluczowych kompetencji uczelni. Szkolenie trwało 5 dni, w tym czasie odbywały się wykłady, warsztaty i dyskusje.

Odbyło się spotkanie m.in. z byłym rektorem TUM prof. Wolfgangiem Hermannem, Radą Studentów dyscypliny inżynieria mechaniczna, a także z zarządem Bavarian Academic Center for Central, Eastern and Southeastern Europe. Wprowadzono nas w strukturę działalności TUM. Mogliśmy zobaczyć m.in. interdyscyplinarne centrum badań TUMint Energy Research GmbH, GATE – inkubator biznesowy dla start-upów, Supercomputing Centre w Leibniz, kampus European Innovation Center i TUMint Office oraz reaktor jądrowy Heinz Maier-Leibnitz Research Neutron Source (FRM II).

Podczas szkolenia poznałem m.in. sposoby motywacji pracowników administracyjnych oraz pracowników badawczo-dydaktycznych opracowujących projekty badawcze i dydaktyczne, sposoby

komercjalizacji wyników badań naukowych i modele współpracy z otoczeniem społeczno-gospodarczym/biznesem (na przykładzie TUMint), strukturę działania inkubatora biznesowego dla start-upów (na przykładzie GATE), praktyczne aspekty kreowania przestrzeni i zasad organizacji pracy dla naukowców, administracji oraz studentów (na przykładzie Steelcase), metody zarządzania jednostką oraz możliwości rozwoju kluczowych kompetencji jednostki (na przykładzie Wydziału Chemii TUM), modele uniwersytetów oraz procesy i możliwości konsolidacji uniwersytetów. Nawiązałem również kontakty i współpracę pomiędzy Uniwersytetem Przyrodniczym w Lublinie a Technicznym Uniwersytetem w Monachium oraz Bavarian Academic Center for Central, Eastern and Southeastern Europe (BAYHOST) w zakresie wspólnych przedsięwzięć badawczych oraz wymiany kadry akademickiej.

Dzięki uczestnictwie w projekcie „Liderzy w zarządzaniu uczelnią” zdobyłem nową wiedzę m.in. z zakresu zarządzania oraz sposobów współpracy z biznesem/otoczeniem społeczno-gospodarczym, kooperacji uczelni oraz instytutów badawczych, jak również komercjalizacji wyników badań naukowych, umożliwiania działalności i tworzenia miejsc przyjaznych start-upom akademickim. Bardzo wysoko oceniam ww. program, jednocześnie rekomendując go i dziękując Ministerstwu Edukacji i Nauki za możliwość uczestnictwa w projekcie.

*Tekst i fot.
Bartosz Sołowiej*

Szkolenie w ramach program Erasmus + Staff Mobility for Training (STT)

W dniach 17–21 kwietnia 2023 r. odbyła się zorganizowana przez Politechnikę w Beja w Portugalii kolejna edycja IPBeja Erasmus Week'23, w której udział wzięli przedstawiciele 14 krajów (73 osoby). Z ramienia UP w Lublinie byli to: dr hab. inż. Antoni Grzywna, prof. uczelni, dr Urszula Bronowicka-Mielniczuk, dr Monika Różańska-Boczula, dr Joanna Gmitrowicz-Iwan, dr Elwira Komoń-Janczara, dr Kamila Borowiec, dr Małgorzata Ostrowska oraz dr Piotr Jarocki.

Oficjalnego otwarcia wydarzenia dokonała rektor IP Beja prof. Maria de Fátima Nunes de Carvalho. Uczestnicy zostali zapoznani ze strukturą uczelni i realizowanymi tam międzynarodowymi projektami.

Drugiego dnia organizatorzy zaplanowali aktywności w grupach przypisanych do poszczególnych wydziałów uczelni. W przypadku pracowników WIP UP dzień wypełniony był wizytami i szkoleniami w Centrum Doświadczalnym oraz Centrum Sadowniczo-Ogrodniczym Wydziału Rolniczego IP Beja. Poznaliśmy ofertę dydaktyczną oraz profil prowadzonych na Wydziale badań naukowych. W trakcie wizyty roboczej w Centrum Sadowniczo-Ogrodniczym zaproszono nas na degustację owoców, warzyw i innych produktów (sery, chorizo, wino) powstających z płodów Centrum.

W popołudniowej sesji zajęć odwiedziliśmy siedzibę powstałej w 1995 r. firmy EDIA (Empresa de Desenvolvimento e Infraestruturas do Alqueva). Głównym projektem przedsiębiorstwa jest Alqueva – kluczowa inwestycja w regionie Alentejo w południowej Portugalii. Główna, zbudowana na rzece Guadiana, zapora Alqueva jest źródłem systemu 69 zapór i zbiorników, co gwarantuje zaopatrzenie w wodę nawet w okresach ekstremalnej suszy na obszarze 20 gmin w okręgach Beja, Évora, Portalegre i Setúbal. Projekt Alqueva jest największą strategiczną rezerwą wodną w Europie, o łącznej pojemności 4150 mln m³. Dodatkowo Alqueva

zapewnia produkcję odwracalnej energii wodnej i umożliwia pełną komplementarność z innymi odnawialnymi źródłami energii, takimi jak energia fotowoltaiczna i wiatrowa.

Kolejny dzień rozpoczął się od wizyty w Ferreira do Alentejo – Marmelo Mill (Młynie Marmelo). Jest to zaprojektowany przez portugalskiego architekta R. Bak Gordona zakład przetwórstwa oliwek zintegrowany z gajem oliwnym Marmelo. Młyn postrzegany jest jako ikona nowoczesności i jedna z największych inwestycji ostatnich 20 lat w portugalskim rolnictwie. Zapoznano nas z cyklem produkcyjnym oliwy, uczestniczyliśmy w degustacji oliwy i odwiedziliśmy pobliski gaj oliwny. Gospodarze przedstawili również uprawę dębu korkowego, którego Portugalia jest największym producentem na świecie.

Dzień zakończyła wizyta w laboratoriach badania wody i ścieków Wydziału Rolniczego, której przewodniczył opiekun grupy dr Jorge M.R. Tavares. Zapoznaliśmy się z projektami badawczymi zarówno studentów, jak i pracowników Wydziału. Podczas wizyty w laboratoriach poruszyliśmy kwestię realizacji wspólnych tematów badawczych.

Wieczorem odbyła się uroczysta kolacja, przy której mieliśmy możliwość wysłuchania koncertu tradycyjnej portugalskiej muzyki – fado. Zaskoczenie i szczególny aplauz wywołało wykonanie tradycyjnej pieśni przez dziekan Wydziału Rolniczego prof. Marię João Carvalho.

Udział w IPBeja Erasmus Week'23 był dla nas doskonałą okazją do rozwinięcia umiejętności językowych i kompetencji międzykulturowych. Mobilność zaowocowała nowymi kontaktami, które przyczynią się do opracowania wspólnych międzynarodowych projektów.

*Urszula Bronowicka-Mielniczuk, Monika Różańska-Boczula,
Antoni Grzywna*

Warsztaty i szkolenia, dzień czwarty

Pamiętkowe zdjęcie uczestników IPBeja Erasmus Week'23

100-lecie Polskiego Towarzystwa Zootechnicznego im. Michała Oczapowskiego

Polskie Towarzystwo Zootechniczne zostało założone w 1922 r. jako jedno z pierwszych towarzystw naukowych z zakresu nauk rolniczych w Polsce i jedno z pierwszych zootechnicznych towarzystw na świecie.

Powstało z inicjatywy wybitnych ówczesnych polskich zootechników – zarówno profesorów akademickich, wybitnych hodowców, jak i pracowników administracji oraz samorządu rolniczego. Głównym inicjatorem był Karol Malsburg, nauczyciel hodowli w szkole rolniczej w Czernichowie, a później profesor hodowli w Dublinach. Wśród założycieli znaleźli się również: Zygmunt Moczarski – profesor Wydziału Rolnego Uniwersytetu Poznańskiego, Henryk Malarski – kierownik działu biochemicznego Państwowego Instytutu Naukowego Gospodarstwa Wiejskiego w Puławach, Roman Prawocheński – profesor, kierownik Wydziału Hodowli Zwierząt w PINGW w Puławach, a po wojnie początkowo profesor hodowli zwierząt na Wydziale Rolnym UMCS, a później na Uniwersytecie Jagiellońskim, Jan Rostański – profesor hodowli i żywienia zwierząt SGGW, Karol Różycki – profesor hodowli zwierząt w Dublinach, Zygmunt Ilnatowicz – naczelnik Wydziału Produkcji Zwierzęcej w Ministerstwie Rolnictwa i Reform Rolnych, Maurycy Tryburski – wykładowca hodowli drobnego inwentarza, drobiu i zwierząt futerkowych SGGW.

Do prac w Towarzystwie włączyli się także inni wybitni uczeni, m.in. Mieczysław Czaja – profesor Uniwersytetu Jagiellońskiego, twórca Komitetu Nauk Zootechnicznych PAN, Zygmunt Machowski – rektor Akademii Medycyny Weterynaryjnej we Lwowie, Tadeusz Vetulani – profesor Uniwersytetu Poznańskiego, Zdzisław Zabielski – profesor PINGW w Puławach, a po wojnie organizator i pierwszy kierownik Katedry Szczegółowej Hodowli Zwierząt na Wydziale Rolnym UMCS, oraz znani hodowcy, m.in. Antoni Budny z Bychawy (hodowla świń) oraz ówcześni inspektorzy hodowli zwierząt, w tym Mieczysław Kwasieberski z Warszawy (odpowiedzialny za hodowlę bydła).

Od powołania PTZ było towarzystwem naukowym, co podano w statucie uchwalonym w 1922 r. Główne cele Towarzystwa zawarto w §2 w trzech punktach dotyczących podnoszenia hodowli w Polsce i obejmowały one: prowadzenie i wspieranie naukowych badań biologicznych w zastosowaniu do hodowli zwierząt domowych, badanie ras zwierząt domowych (szczególnie rodzimych) pod względem ich pochodzenia, rozszerzenia geograficznego, własności morfologicznych i fizjologicznych oraz gromadzenie i naukowe opracowanie wyników z praktyki hodowlanej.

Natomiast w §3 zapisano, że dla osiągnięcia swych zamierzeń Towarzystwo miało prawo: organizować posiedzenia, wykłady,

zjazdy naukowe, ogłaszać drukiem prace i wydawnictwa periodyczne, założyć bibliotekę, gromadzić zbiory zootechniczne i prowadzić pracownie, wydawać opinie o zagadnieniach zootechnicznych oraz reprezentować polską naukę hodowli zwierząt domowych na międzynarodowych zjazdach.

W 1927 r. utworzono Komisję Doświadczalnictwa pod kierownictwem prof. Karola Różyckiego, która w 1930 r. uzyskała od Ministerstwa Rolnictwa i Reform Rolnych uprawnienia do kierowania pracami zootechnicznych zakładów doświadczalnych, których było 6: Zootechniczny Zakład Doświadczalny w Mużyłowie (położony między Brzeżanami a Buczaczem w woj. tarnopolskim), Zakład Doświadczalny Uprawy Torfowisk pod Sarnami w północno-wschodniej części woj. wołyńskiego, Zootechniczny Zakład Doświadczalny w Stanisławce koło Żółkwi w woj. lwowskim, zakłady doświadczalne k. Brzeźcia Kujawskiego, Zootechniczny Zakład w Swisłoczy k. Wołkowyska (we wschodniej części woj. białostockiego), Zakład w Boguchwale k. Rzeszowa.

Komisja Doświadczalnictwa PTZ konsultowała i zatwierdzała plany badawcze poszczególnych zakładów, czuwała nad poprawnością metodologiczną i ujednolicaniem metodyki badań, aby wyniki były porównywalne. Dwa razy w roku kontrolowała przebieg badań oraz opracowywała i publikowała sprawozdania.

Wybuch II wojny światowej sparaliżował działalność badawczo-doświadczalną PTZ. Władze okupacyjne przekształciły Towarzystwo w Naczelny Związek Hodowli Zwierząt z siedzibą w Krakowie jako organ doradczy dla branżowych wojewódzkich związków hodowców zwierząt. Po wojnie Towarzystwo powróciło do roli organu doradczego i opiniodawczego Ministerstwa Rolnictwa w zakresie szeroko rozumianej hodowli zwierząt. W roku 1950 zwołano w Krakowie ogólny zjazd członków Towarzystwa, na którym przedstawiono ramowy program działania i uchwalono nowy statut. Podstawą działania miały być zebrania referatowo-dyskusyjne na poziomie akademickim, upowszechnianie wiedzy zootechnicznej i udzielanie fachowych porad. Zorganizowano koła Towarzystwa przy wyższych uczelniach rolniczych w Krakowie, Warszawie, Poznaniu, Wrocławiu, Lublinie, Olsztynie i Szczecinie. W 1972 r.

powstało koło w Bydgoszczy, a w 1986 r. w Siedlcach. Ważnym zadaniem statutowym PTZ jest organizacja ogólnopolskich zjazdów. Organizowane są one co roku przez poszczególne koła. Cieszą się dużym zainteresowaniem, a liczba uczestników oscyluje w granicach 200–300 osób.

W 1974 r. w ramach PTZ powołano sekcje specjalistyczne: Metod Doskonalenia Zwierząt Gospodarskich, Produkcji i Hodowli Koni, Bydła, Trzody Chlewnej, Owiec, Drobiu, Zwierząt Futerkowych i Owadów Użytkowych. W 2007 r. powołano Sekcję Chowu i Hodowli Zwierząt Towarzyszących i Dzikich, a w 2010 Praktyki Hodowlanej. Wielu profesorów naszego uniwersytetu pełniło funkcje przewodniczących sekcji: Hodowli Bydła – Władysław Zalewski, Zygmunt Litwińczuk i Witold Chabuz, Owiec – Adam Domański, Tadeusz Efner, Czesława Lipecka i Tomasz Gruszecki, Koni – Marian Budzyński, Anna Stachurska i Iwona Janczarek, Zwierząt Futerkowych – Janusz Maciejowski i Grażyna Jeżewska, Hodowli Zwierząt Towarzyszących i Dzikich – Leszek Drozd i Mirosław Karpiński.

Polskie Towarzystwo Zootechniczne ma swoje czasopisma. Od 1 lipca 1927 r. wydaje „Przegląd Hodowlany” – ilustrowany miesięcznik (od 2008 r. – jako dwumiesięcznik) poświęcony teorii i praktyce hodowli zwierząt. Stanowi on forum upowszechniania wyników badań zootechnicznych i wymiany poglądów. W latach 1954–1989 PTZ był wydawcą „Przeglądu Naukowej Literatury Zootechnicznej” zawierającego materiały ze zjazdów naukowych, zamienione w 2005 r. w typowe czasopismo naukowe – kwartalnik „Roczniki Naukowe PTZ”. Od 2022 r. czasopismo to ukazuje się pod nazwą „Animal Science and Genetics”.

Od 1963 r. PTZ jest członkiem Europejskiej Federacji Zootechnicznej (EAAP). Bardzo ważną formą działalności EAAP jest organizacja dorocznych zjazdów w różnych krajach członkowskich, połączonych z wystawą zwierząt prezentującą osiągnięcia hodowlane danego kraju. Polskie Towarzystwo Zootechniczne zorganizowało dotychczas 3 takie kongresy w Polsce, tzn. w 1975, 1998 i 2015 r.

Towarzystwo jest organizatorem 2 ważnych corocznych konkursów – na najlepszą pracę magisterską (od 1983 r.) i najlepszą pracę doktorską (od 2008 r.) z zakresu zootechniki. Wyniki konkursu są publikowane w każdym roku na łamach „Przeglądu Hodowlanego”, a na corocznym zjeździe Towarzystwa są wręczane nagrody i dyplomy. Nagrody pieniężne są finansowane przez różnych

sponsorów (głównie to firmy i instytucje związane z hodowlą zwierząt).

Władzą stanowiącą Towarzystwa jest Walne Zebranie Członków, które odbywa się co 4 lata w czasie zjazdu sprawozdawczo-wyborczego, w trakcie którego wybierany jest prezes (w wyborach bezpośrednich) i zarząd. W 100-letniej historii funkcję prezesa Towarzystwa pełniły 23 osoby, w gronie których byli 4 profesorzy z naszej uczelni: Henryk Malarski (1948–1955), Ewald Sasimowski (1972–1973), Janusz Maciejowski (1986–1989), Zygmunt Litwińczuk (2007–2013).

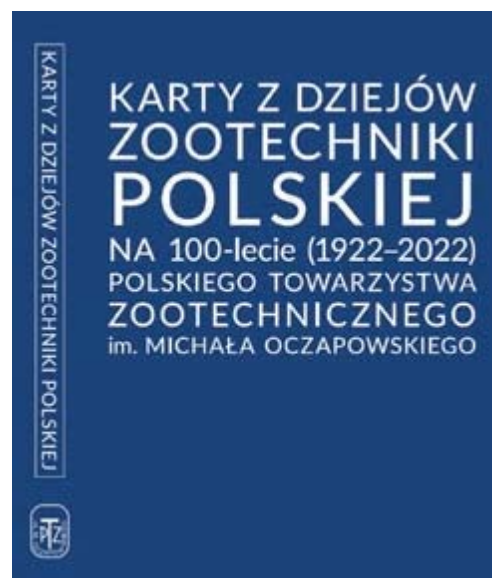
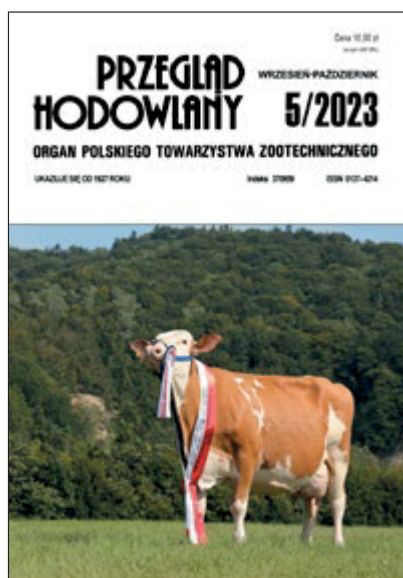
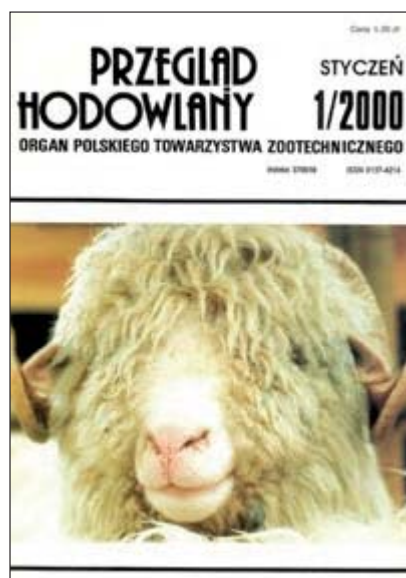
Zgodnie ze Statutem Zarząd Towarzystwa nadaje od 1971 r. Honorową Odznakę PTZ osobom zaangażowanym w rozwój polskiej hodowli zwierząt i działalność Towarzystwa. Z Koła Lubelskiego Honorową Odznaką PTZ wyróżniono 21 osób. Byli to: Danuta Borkowska, Marian Budzyński, Leszek Drozd, Tadeusz Efner, Tomasz Gruszecki, Grażyna Jeżewska, Kazimierz Kamieniecki, Marian Kaproń, Czesława Lipecka, Anna Litwińczuk, Zygmunt Litwińczuk, Marian Niespodziewański, Mirosław Pięta, Marek Sapuła, Ewald Sasimowski, Ryszard Stenzel, Anna Szymanowska, Maria Tietze, Janusz Trautman, Aleksander Walkiewicz, Władysław Zalewski.

Walne Zebranie Członków może wyróżnić godnością członka honorowego. W 100-letniej historii Towarzystwa godność członka honorowego nadano 68 osobom, w tym 12 z naszej uczelni, byli to: Henryk Malarski (1955), Laura Kaufman (1964), Zdzisław Zabielski (1966), Adam Domański (1977), Ewald Sasimowski (1988), Władysław Zalewski (1995), Stanisław Wójcik (1998), Marian Budzyński (2007), Czesława Lipecka (2010), Zygmunt Litwińczuk (2016), Grażyna Jeżewska-Witkowska (2021), Tomasz Gruszecki (2022).

Dla trwałego upamiętnienia działalności polskiej zootechniki i osiągnięć Towarzystwa jego władze wydały w formie obszernych monografii 3 tomy „Kart z dziejów zootechniki polskiej”:

- tom I na 50-lecie Towarzystwa, obejmujący lata 1922–1972 (redaktor Maria Nowicka, PWRiL, Warszawa 1972),
- tom II na 75-lecie: lata 1972–1997 (redaktor Zbigniew Staliński, PTZ Warszawa 1997),
- tom III na 100-lecie: lata 1997–2022 (redaktor Zygmunt Litwińczuk i Zygmunt Reklewski, Wyd. ZUT, Szczecin 2022).

Zygmunt Litwińczuk

Szafir

Studencka Akademia Fotograficzna Uniwersytetu Przyrodniczego w Lublinie

Studencka Akademia Fotograficzna „Szafir” to najmłodsza organizacja studencka Uniwersytetu Przyrodniczego w Lublinie. Powstała w czerwcu 2023 r. z inicjatywy Alicji Jaroszewskiej – pracownika Działu Rekrutacji i Promocji, aktualnie opiekuna SAF UP.

Szafir zrzesza miłośników fotografii – zarówno tych początkujących, jak i profesjonalistów. Członkiem SAF UP może być student, doktorant naszego Uniwersytetu lub innej uczelni lubelskiej.

Studenci mają przestrzeń do rozwoju pasji, ale też będą brali udział w wydarzeniach uniwersyteckich, ucząc się obsługi fotograficznej wydarzeń pod okiem opiekuna.

Obecnie SAF UP tworzy 14 bardzo kreatywnych i zaangażowanych osób. Pomimo wakacyjnego czasu studenci spotkali się już kilkakrotnie osobiście oraz na spotkaniach online.

Co więcej na działania organizacji zostały już pozyskane pierwsze środki grantowe dzięki projektowi złożonemu przez pracowników Działu Rekrutacji i Promocji do Fundacji Sileas. Ze środków

Rządowego Programu Fundusz Młodzieżowy na lata 2022–2033 studenci wyjadą na dwudniowe warsztaty z fotografii przyrodniczej w Poleskim Parku Narodowym oraz będą mieli możliwość pokazania swoich prac na wystawie w budynkach Uniwersytetu. Ponadto grupa zgłosiła swój projekt na Lubelski Festiwal Nauki pt. „Techniczne aspekty fotografii. Fotografia kiedyś i dziś”.

Organizacja działa przy współpracy z Działem Rekrutacji i Promocji. Zapraszamy osoby chcące rozwijać swoją fotograficzną pasję do kontaktu z prezesem SAF Kacprem Pofelskim (kapofelski@gmail.com).

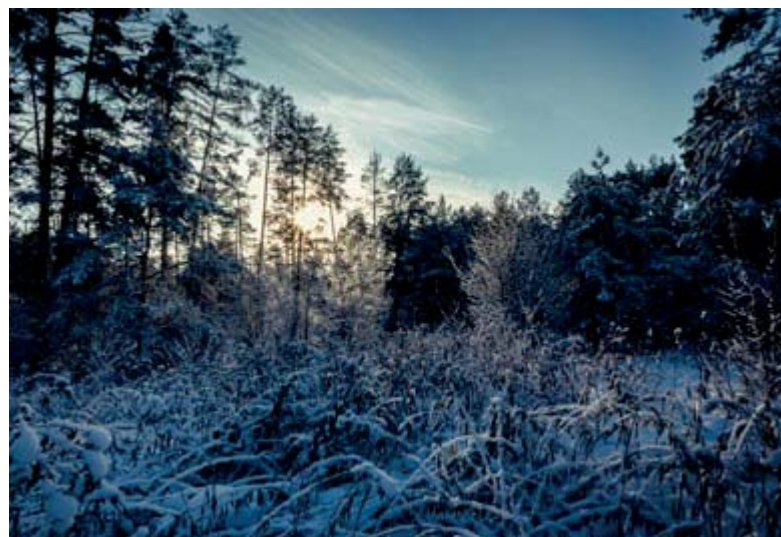
Alicja Jaroszevska

Fot. Karol Ilczuk

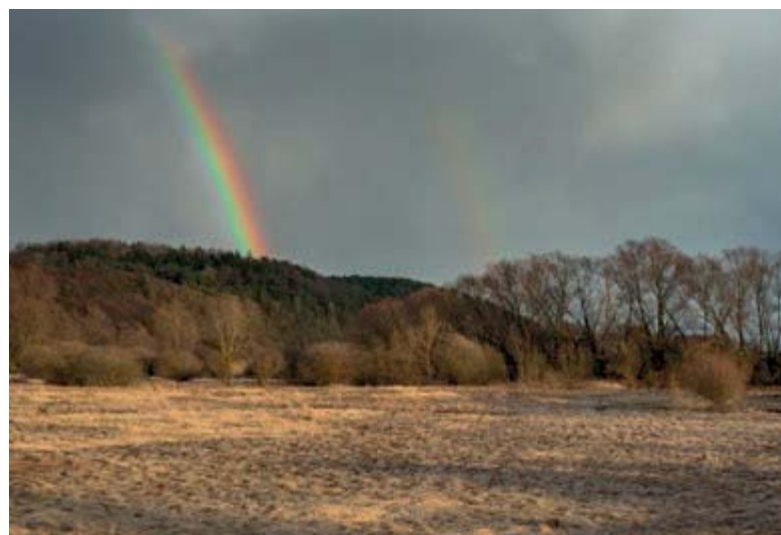
Fot. Kacper Pofelski

Fot. Karolina Chmiel

Fot. Karol Ilczuk

Fot. Katarzyna Kwiecińska

Akademickie Mistrzostwa Województwa Lubelskiego w Piłce Nożnej 2022/23

Studenci naszej uczelni po raz trzeci z rzędu zdobyli Mistrzostwo Województwa. Jest to bardzo duże osiągnięcie naszych piłkarzy. Konkurencja jak co roku była bardzo mocna, dlatego należą się duże słowa uznania dla naszych zawodników.

W grupie pokonaliśmy bardzo mocną drużynę Politechniki Lubelskiej 5:1, bramki w tym meczu zdobywali: Bartłomiej Koneczny – 4, Bartłomiej Sienkiewicz – 1.

W drugim meczu wygramy z KUL 4:0 po bramkach Dawida Krawca – 2, Jakuba Osypiuka – 1, Bartosza Skóry – 1, uzyskując pierwsze miejsce w grupie i awans do półfinału.

W półfinale wygramy z drużyną LAW Dęblin 3:0, bramki zdobyli: Bartłomiej Koneczny – 1, Szymon Nowak – 1, Maciej Sumara – 1.

W finale spotkaliśmy się z odwiecznym rywalem, tj. drużyną UMCS, w regulaminowym czasie padł remis 1:1, w rzutach karnych wygramy 4:2. Bramkę zdobył Bartłomiej Koneczny, który został królem strzelców mistrzostw, zdobywając 6 bramek. W całym turnieju nasz bilans to 4 zwycięstwa ze stosunkiem bramek 13:2.

Uzyskaliśmy awans do Półfinału Mistrzostw Polski w Dębicy.

Skład naszej drużyny: Michał Furman, Mirosław Samuel, Jakub Bojanowski, Maciej Drozd, Jakub Osypiuk, Szymon Siwiec, Bartosz

Skóra, Jan Wójcik, Dawid Krawiec, Mariusz Jaroszek, Jakub Rak, Szymon Nowak, Hubert Sałamacha, Kamil Leśniak, Kacper Skorek, Oskar Wójcik, Miłosz Szczepański, Karol Futa, Mateusz Murat, Maciej Żerucha, Maciej Sumara, Bartłomiej Wasilewski, Bartłomiej Sienkiewicz.

Tekst i fot. Marek Wawer

Letni Dzień Otwarty

1 lipca 2023 r. odbył się po raz pierwszy Letni Dzień Otwarty Uniwersytetu Przyrodniczego w Lublinie. Odwiedzający nas kandydaci mieli okazję po raz kolejny zapoznać się z ofertą edukacyjną oraz możliwościami rozwoju swoich pasji. Czekali na nich stoiska wydziałowe, na których przedstawiciele poszczególnych kierunków oraz kół naukowych przygotowali wiele ciekawych atrakcji.

Nasi goście chętnie próbowali koktajli owocowych przygotowanych metodami kuchni molekularnej, oglądali pod mikroskopem przedmioty codziennego użytku, degustowali żywność ekologiczną oraz testowali swój refleks na przeznaczonym do tego sprzęcie. Sporym zainteresowaniem cieszyła się również akcja Adoptuj Roślinę, której ulepszoną edycję zobaczycie już za rok.

Na swoich stoiskach studenci UP w Lublinie opowiadali o podaży kalorycznej oraz stosowanych w żywności dodatkach. Pogoda sprzyjała odpoczynkowi na świeżym powietrzu. Do dyspozycji były wygodne leżaki, dmuchane kule, lemoniada oraz różnego rodzaju przekąski.

Na stoisku Biura Rekrutacji i Promocji pracownicy UP rozmawiali zarówno z kandydatami na studentów, jak i ich rodzicami. Podobnie na stoiskach Biura ds. Osób z Niepełnosprawnościami oraz Działu Kształcenia Praktycznego i Ustawicznego. Za zaangażowanie podziękowania należą się również Radzie Uczelnianej Samorządu Studenckiego.

Red.

Fot. Maciej Niedziółka, Michał Wójcik

Innowacje na Wydziale Ogrodnictwa i Architektury Krajobrazu

czytaj tekst na str. 14

